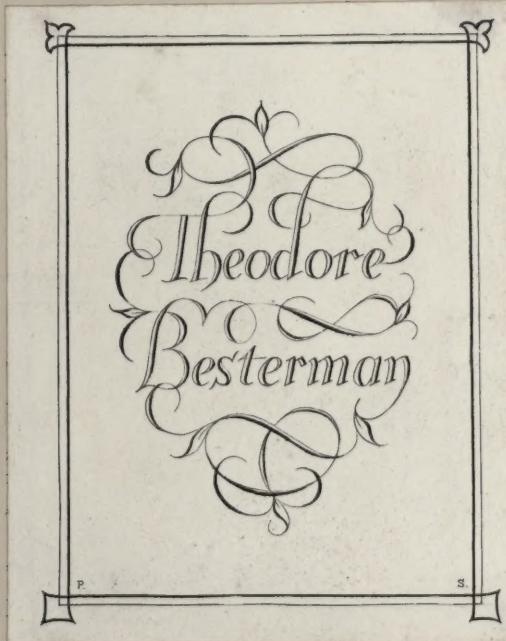
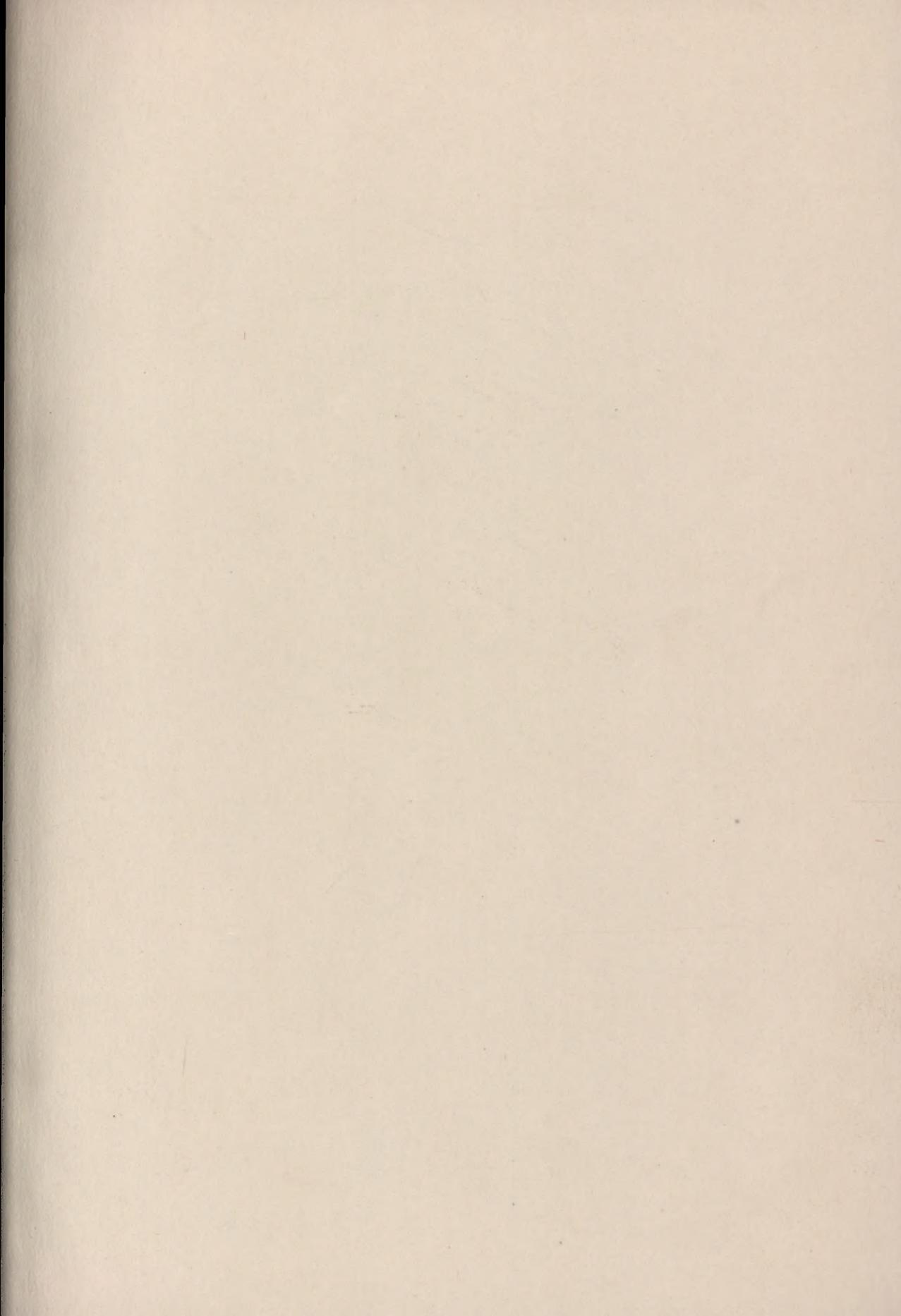
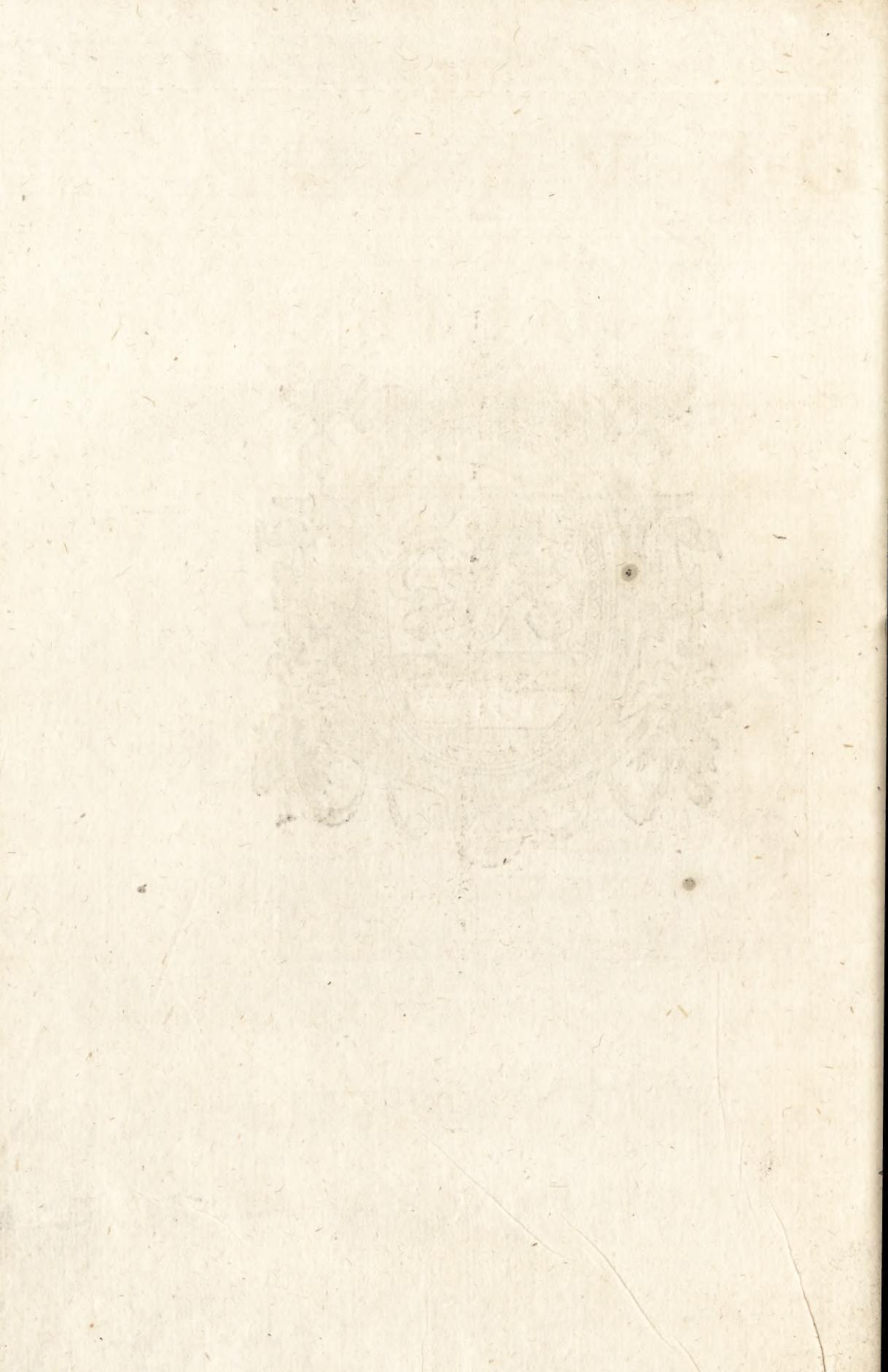

Theodore
Besterman

I V S T I L I P S I
D E V E S T A
E T
V E S T A L I B V S
S Y N T A G M A.

Altera editio , atque ab vltimâ Auctoris manu,
Notis auctior, & Figuris illustrior.

A N T V E R P I A E,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.

clo. loc. ix.

Cum Privilegiis Casareo & duorum Regum.

Лауреат
АТЕЛЕД

ТА

СУДИЛА ТЕВ

АМОАТИУЗ

апатакоўні Азміль дс супіс ; олікі мэдлі

загінні днігі 13 лістапада 15

ILL^{MO} ET REV^{MO}

MATTHIÆ HOVIO
ARCHIEPISCOPO
MECHLINIENS.

XIG VVM aliquid, & pæ-
nè verens, aut certè ve-
recundans, ad te adfero
ILLVSTRISSIME PRAE-
SVL, istud D E VESTA ET
VESTALIBVS: quod ta-
men solus titulus excu-
set, non enim dicam commendet. Res fa-
crorum est: vanorum & veterum, fateor: sed
sacrorum, & quæ nostris etiam piis verisque
sacris faciant illustrandis, aut approbandis.
Illustrandis, quia multa super eâ re in scriptis
olim Doctorum nostrorum: approbandis,
quia cùm illi tantum honorem paucis istis
coactisque à pueritiâ virgunculis detulerint;

quid nos æquum verumque est facere , in de-
uotis Deo puellis , ætate adultera , voluntate
præuiæ , quæ diuino cultui corpus atque ani-
mum manciparunt? Beata virginitas , que cum
Angelis de gloriæ certat : certat? imò superat ,
virtute , non felicitate . quia illorum tota à Dei
munere est , istarum ab electione : sine pugnâ
aut labore , illa ; ista , à certamine parata ; & que
laudem habere , illa admirationem tantum
potest . Iam in veteri Româ , sex aut septem
Vestales , tot præmiis aut præconiis insignes :
istæ quid? ausim asserere , in solâ Belgicâ supra
sex aut septem millia esse , nec satis etiam dixi .
O illustris portio (Cypriani verba agnosce) gregis
Christi ! ô flos nunc in terrâ religionis , lucida
sidera olim in cælo ! quam vndique vana &
profana illa superamus , veritate , aut frequen-
tiæ ? Accipe igitur **V E S T A L E S** veteres , sed in
illis nostras feliores cogita ; accipe tu **P O N-**
T I F E X meritò , quod Pontificiæ olim & nunc
curæ commissum . Certè tu non solùm sacris
nostris in Belgicâ rector & director præsides ;
sed huius virginei cœtus tua inspectio & ar-
bitratio est . tu ducere , formare , coercere

biap

pon-

pontificium habes ; & tot millia quarum pre-
cibus salus publica nititur , tuâ auctoritate
& tutelâ nituntur. Non te mouebit , quòd
multa , imò pleraque ista, priscæ litteraturæ
sint : ne cense , optime Antistes , alienam
à Christianis vsibus : imò ornamentum , imò
adiumentum hæc talia , germanæ Pietatis.
Vides Græcos Latinosq[ue] illos religionis
nostræ Duces aut signiferos ? plerique om-
nes hac doctrinâ non insigniti tantùm , sed
insignes fuere : Tertullianus , Cyprianus ,
Ambrosius , Augustinus , Hieronymus : &
è Græcis , Clemens , Iustinus , Basilius , Gre-
gorij , & quotquot ex illo aureo ævo est
nominare. Cur diffugimus hodie aut dam-
namus ? Neque enim solum voluptatem ex
istis aut scientiam probi prudentesq[ue] , sed
vsum quærunt . & vt floribus alij ad odo-
rem aut adspectum tantùm , apes ad melli-
ficium , medici etiam ad salutem vtuntur :
sic illi amoeniora hæc studia traducunt &
aptant ad serium animorum fructum. Quæ
iacent valdè , vt pleraque honesta , in publi-
câ hac tempestate & bellorum nimbis : sed

tu ac tales (nam & hæc tua cura est) tuemini
atque erigite , & Ecclesiæ dignitatem si sal-
uam vultis , etiam illa . Neque semper profe-
ctò hæc procellæ . & erit tempus , quo

— *redeat Concordia, Virtus,*

Cumq; Fide Pietas altâ cernice vagetur.

Deus citò donet : te autem ILLVSTRISSIME
ET REVERENDISSIME PRAESVL , decus
& columnam huic statui seruet . Louanij,
Idibus Iuniis , &c . 15 C III .

I. LIPSIUS PP. cliens.

AD

AD LECTOREM.

CAPITALE breue hoc Syntagmation, quod est de vetustissimis & celeberrimis item sacris. Quadam alijs sparsim super iis libarunt: sed libarunt: nos ordine & methodo rem aperuimus, atque adeò plenè dedimus, ut licuit oblinia ista & fugitua. Siquid me quoque fecellit, aut fugit: sit venia. nemo ita industria aut ingenio potest, ut omnia colligat, intelligat: nec voto, immo posco, ut manum alius addat. Benigne in me consulet, si quis monebit aut suggesteret. à te peto tantum,

Ne mea dona tibi studio disposta fideli,
Intellecta prius quam sint, contempta re-
linquas.

Nam multi indicant, priusquam legerint: quid: etiam priusquam inspexerint quidam. contemptores scilicet honestarum artium, & quorum voto iamdiu Doctrina omnis sit funus. Non audi o Deus, neque solem hunc e mundo tolle.

INDEX

INDEX CAPITVM.

- CAP. I. *Quid Vest̄a? aliis Ignem, aliis Terram esse. de quē eā prisca fabulæ.* pag. I.
- II. *Quibusdam & Venerem dici. Sed Vestam, pro Igne sive Foco, antiquitus & passim cultam: & à quo exemplo Romæ.* 6.
- III. *Numam templum sacraſſe, atque id rotundum: viris noctu interdictum. Nulla ibi statua: & tamen vulgo eius imago.* 9.
- IV. *Aliud ab Augusto Vest̄e templum. item de Regiā, & Atrio Vestæ.* 13.
- V. *Vestales sacerdotes, Virgines captas. quo ævo? quo numero?* 16.
- VI. *Alia in capiendo spectata, seruataque. Sortem, aut Oblationem interuenisse.* 18.
- VII. *Disciplina captarum: gradatio & ascensus: tempora ministerij: & Virgo Maxima.* 22.
- VIII. *Munera earum, primumque tutela Ignis. Perpetuum hunc fuisse: si defuisse, pœna Virginum & flagra: iterumque instauratio.* 24.
- IX. *Seruabant & imperij pignus, variâ interpretatione: et si plerique ad Palladium trahant. Quid illud, unde, ubi?* 28.
- X. *Sacra etiam assidua faciebant. an & Aquæ curabant? an Draconi? hec inquisita: & aliquid de Deo Fonte.* 32.
- XI. *Præmia & priuilegia earum. Ius testandi, Lictor, Carpentum, aliaque data.* 36.
- XII. *Item ornamenta aut insignia: ut Vitte, Purpura in veste, Stipendia & Agri, Auctoritas in deprecando.* 39.
- XIII. *Contrà, Pœnæ cum peccassent, cum ævo varie: sed sollennis & nobilis à Tarquinio Prisco. Pontifices arbitros fuisse: conuictam, defossam: & quæ huic rei.* 43.
- XIV. *Quando Vestales desierint? in Arnobio nodus, nec solutus.* 49.
- XV. *Alibi Ignis cultura, & simulacrum Vestalium.* 51.

IVSTI

I

IVSTI LIPSI

D E V E S T A

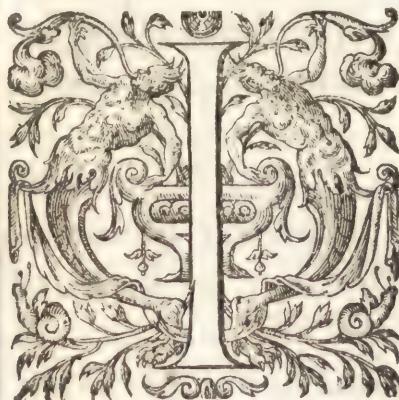
E T

V E S T A L I B V S

S Y N T A G M A.

C A P . I.

*Quid Vesta? aliis Ignem, aliis Terram esse. déque
eā prisci & fabula.*

NTER antiquas religiones, eam
quæ *Vestam* spectat, comperior
vel præcipuam fuisse: Romanis
quidem: & ergo ad prisci æui
scriptorumque lucem facere, si-
quis illustrat. Suscepi hoc fine:
pergit manus & calame hanc
quoque operā nauare iis, quos
vetus & melior illa doctrina capit; & simul Sacris quo-
que nostris auctoribus, qui hęc tangunt in occasione, fa-
cem aliquam præferre. V E S T A igitur, plurium sensu,
Saturni ac Rheæ filia, sorores habuit Cererem & Iuno-
nem, ipsa natu prima: fratres, Plutonem, Neptunum,

A Iouem.

I. Biblio-
thec.

Iouem. Ita Apollodorus : itemque Ausonius;

Vesta, Ceres, & Juno, secus muliebre, sorores.

Vides primā locari : at Ouidius in ordine aliquid mutat;

*Ex Ope Iunonem memorant Cereremq; creatam
Semine Saturni, tertia Vesta fuit.*Nam Ops eadem , quę Rhea. Alij tamen dissident , &
Vrani siue Celi vxorem Vestam faciunt : mystica hæc
sunt , vt verbo absoluam, variè tradita, sed in re & inter-
pretatione concordant. Nam Cæli vxor Terra fuit : ex iisI. omnia nata : & ¹ Vestam ipsam passim Terram interpre-
tantur. Itaque & cum Cerere quidam confundunt, quæ
ipsa est Terra : sed distinguenda , quòd hæc terra dum-
taxat fertilis & frugifera ; illa (Vestam dico) ea vniuersa.
Inde & nomen petunt. vt Ouidius:*Stat vi Terra suā, vi stando Vesta vocatur :*In I. Aen. quasi, quòd vi suā stet & immota libretur. Alij (vt Ser-
uius) quòd variis vestita sit rebus. Ipsa enim (inquit) di-
citur esse Terra. Plato huc facit: qui undecim Deos, cho-In Phædro. rago & præsultore Ioue , incedere facit, eiisque currum
sequi : at, inquit, μηδέ μηδὲ Εἴσια ἐν θεούσιοι μόνι: manet &
siftit Vesta in Deorum domo sola. Quā domo? hoc mun-

Lib. III. do. quod Arnobius explicet: Terrā nonnulli Vestam pro-

nunciant, quòd in mundo stet sola, ceteris eius partibus in
mobilitate perpetuā constitutis. Vbi & ipsa Platonis verba
expressa. Qui Plato, nescio an hac mente iterum : Γῆ μὴ
Ἐν Εἴσια τε, οἰκητεώς οὐδὲ πάνται τῶν θεῶν. μηδεὶς οὐδὲ διάτερος οὐδὲ
κατιστεῖται θεός. Terra & Vesta omnibus diis habitacu-lum sacrum est: nemo igitur secundaria quedam templū iis
instituat. Et videatur hīc distinguere à Terrā, & Ignem.
facere, vt mox è Plutarchi verbis discas. Nā hæc quoque
crebraIII. De
Leg.

crebra imò passiua opinio, Vestam Ignem esse. Ouidius:

Nec tu aliud Vestam, quam viuam intellege flāmam.
 Vox Græca adsonat, qui ἐσίθυ Focum, siue ἔχαραν appellant. Cicero: *Cumq; Vesta quasi focum urbis, ut Graco* ^{III. De Legib.} *nomine est appellata, complexa sit.* Iterumque alibi: *Vesta* ^{II. De Nat.} *nomen sumptum est à Gracis. ea enim est, quæ illis Esia dicuntur: visq; eius ad aras & focos pertinet.* Seruius pariter, ad illa Virgili: *Cana Fides, & Vesta: Vestam,* inquit, ^{Int. A. a.} *Religionem dicit. quia nullū sacrificium sine igne est, ipsa que in omnibus inuocatur. Vestam autem dicta dñi & Esias,* *ut digamos sit adiecta: sicut Er, Ver, Enetus, Venetus.* Est igitur ista quasi *Publicus focus*, sicut priuatim in ædibus alij consecrantur: eoque haud absurdè Macrobius, ^{III. Sat. cap. I. v.} *Vestam inter Deos Penates, aut certè comitem eorum,* recēset. Sed quomodo Vesta, Ignis? duplex opinio. Prior ad ipsam Terram restringit & refert: in quâ Phurnutus. quod vis ignea, inquit, quæ in mundo est, hinc nutriatur, ac per hanc subsistat: aut, quod fecunda Terra etiam animalium sit mater, quibus vis ignea vita est causa. A priore illâ causâ Dionysius est. qui *Vesta ideo sacrari* ^{Lib. II. Antiq.} *Ignem tradit, ὅπ γῆ τε θάνατος, & τὸν μέλιν κατέχει τοις πολεμοῖς αὐτοῖς:* quodcum *Vesta sit Terra, atque ea medium mundi locum sortita, accendat è se superiores illos ignes.* Nota sententia plurium veterum, è Terræ vaporibus aurisque sidera nutriti & exardere. Hac ipsâ mente fabula, *Vestam nutritam fouis esse;* Marciano Capellæ scriptum. Aliter ^{Lib. I. Philol.} paullò Pythagoræi, qui Ignem medium, non Terram faciebant (nobilissimum quippe elementum in loco tali esse debere) atque ipsum Vestam dici, & custodiam Iouis

A 2   appell-

^{1.} De Cœlo, c. XIII.
In Numâ. appellari. Aristoteles haec tangit: & plenissimè exsequitur Plutarchus, qui lucem ei donet. Dicitur, inquit, *Numa Vesta adem orbiculari formâ igni perpetuo custodiam circumieciſſe, non ut adſimilaret Terra figuram, tâquam ea Vesta eſſet, ſed vniuersi huius Mundi, cuius² medium Pythagorici Ignem eſſe arbitrantur: atque id Vesta apellant, & vnitatem. Terram autem neque immobilem, eſſe, neque in medio circumlationis ſitam; ſed in orbe circum ignem ſuſpensam, neque inter eximias aut primas mundi partes cenſendam. Eadem Platonem voluntiam ſenem ſenſiſſe de Terrâ, tamquam in alio loco ſitâ; međiam autem dignissimâmque regionem alteri alicui praefantiori conuenire.* Summa horum, Terram međiam non eſſe, Ignem eſſe: atque hunc Vestam dici. Sed altera Phurnuti opinatio, in Terrâ ipsâ mixtum eſſe Ignem. pro quâ & Seruius: *Vesta enim dicitur eſſe Terra, quam Ignem habere non dubium eſt, ut ex Aētnâ Vulcanōque datur intellegi.* Atque hoc quidem ſatis* παχυλός: cum & aliter conſtet, Terræ paſſim mixtos genitabiles quoſdam & vitales ignes. Vides opiniones duas: ſiue Ignem eſſe hanc Deam, ſed ſenſu vario; ſiue Terram ipſam. & pro hac etiam Euripides:

Kαὶ Γᾶνα μῆτερ, Εἴδην ἡ σ' ὁ φόρος

Βερτῶν καλούσιν, ἡμένων ἐν αἰθέρει:

*Et Terra mater, Vesta qua sapientibus
Agnominaris, ipso in aere & ſedes.*

Itaque magistri Græci deriuant Eídu τῷ σταδίῳ, ὅ ἐſtu idþu ſtaðu. ἢ τῷ σταδίῳ, ὅ ἐſtu ἐν τῷ idþu ſtaðu. Sunt qui Statam matrem (in Festo) hanc eamdem opinentur: ſed opinentur.

NOTÆ.

N O T A E.

1. Vestam ipsam passim Terram.] *Et à similitudine, quia Mensa nos alit, itemq. rotunda est, sicut Terra, notat Plutarchus Mensam ipsam quibusdam Vestæ nomine dictam. In Symposiac. vii. cap. iv. Εὐοὶ δέ, εἶπεν, ἐδόμει ναὶ μίμησα τὸ γῆς ἡ Γατώλαι εἶναι. τοῦτο γάρ τὸ Γεῖχεν ήμᾶς ναὶ μίμησα δέται, ναὶ ναὶ λόγως οὐτὸς εἴριων Εὐσία ναὶ λέπεται:* Mihi videtur & Terræ simulacrum Vesta esse. Nam & alit nos, & stabilis præterea manet: eoquæ à quibusdam benè Vesta appellatur. *Causam deinde & hanc dat prisci moris siue religionis, ne Mensa vacua relinquatur: nam nec Terram sic esse volumus aut optamus.*

2. Medium Pythagorici esse Ignem arbitrantur.] *Addendum Aristoteles i i. De Cælo, cap. xiii. qui eadem diffusè: & utriusque illustrando Philolai Pythagorici ipsa verba, in Stobæi Physicis Eclogis. Eorum summa: Duplicem Ignem esse: Supremum illum, qui circumpleteatur; Medium, qui naturâ antiquior est, & centri locum tenet. quem vocari dicit τὸ παντὸς Εὐσίαν, Vestam siue Larem & focum Vniuersi; itemque Διὸς οἶκον, μυστικὰ θεῶν, Βαψὶον ναὶ οὐροχήν φύσεως, Iouis domum, Deorum matrem, Basim & sustentaculum Naturæ. Circa hunc decem corpora ferri & volui, Cælum, Planetas, Solem, Lunam, Terram, iterumque Terram oppositam, & deinde hūc Ignem Εὐσίας ταῖξιν έχοντες, Vestæ aut Foci locum tenentem. Mirasententia, & parum adhuc nobilis. At de Jgne Vestæ, etiam Numi. ut iste.*

Faustinae Py. AE.

C A P V T . I I .

*Quibusdam & Venerem dici. Sed Vestam, pro Igne
sive Foco, antiquitus & passim cultam: & à quo
exemplo Roma.*

ISTA igitur Vesta est. nam Augustini traditio, ut fidem
De Civit.
lib. i v.
cap. x. habeat, vix exempla, Vestam etiam Venerem dici. Ita
enim ille: *Quis ferat, quod cum tantum honoris & quasi
castitatis Igni tribuerint, aliquando Vestam non erube-
scunt et iam Venerem dicere?* An quia Ignis est, & tale
Venus? an quia (ut Macrobius scripsit) *Physici terra & supe-
rius hemisphaerium, cuius partem incolimus, Veneris ap-
pellatione coluerunt: inferius vero Proserpina?* Sed hæc
1. Saturn.
cap. xxii. longinqua, aut aliena: magis illud Apollodori, *vnam e
quattuor Hesperidibus Vestam esse.* Nihil ad nostrā. quæ
2. Bibl.
1. Lib. v. Græcis Latinisque culta, inter præcipua numina, fuit: at-
que adeò ¹ inter duodecim illa prima. Pausanias, de sacri-
ficiis quæ sollemniter in Olympiâ fiunt: Θύεται ἐσίχιον
πρέσων, διδυτέρῳ τῷ ταῦται οὐμετίῳ Διῖ: Sacrificant Vestae primū,
tum secundo loco Ioui Olympio. Phurnuti nota huc facit:
*Vesta, inquit, prima & postrema nata perhibetur, quod
in hanc (id est Terram) resolvantur quæ ab ea producun-
tur; & ab eadem constituuntur. Quare & Græci ab illâ
sacrificiorum principium sumpserunt, & in illam postre-
mò desinebant.* Tradit & Seruius, *Nullum sacrificium
sine Igne esse, Vestamque in omnibus inuocari.* Ad princi-
pium, alludere aliquid Ouidij illud videatur:

— inde precando

Dicimus, ô Vesta quæ loca primatenes.

Etsi

Etsi ipse ad vestibulum, vbi olim Focus, refert. De postremo autem loco, sic & Cicero: *Vis autem Vestae ad aras & focos pertinet. itaque in ea Dea, quae est custos rerum intimarum, omnis & precatio & sacrificatio extrema est.* Virgilius seruauit:

1. Georg.

Dij patrij indigetes, & Romule, Vestaq; mater.

Velleius: *Iupiter Capitoline, Gradiue Mars, perpetuorumq; custos Vesta ignium, vos publicâ voce obtestor.* Et alius alia exempla obseruet. Sed ad Romanam propriè Vestam ut veniamus (id institui:) vnde ei exemplum, & quando origo? Exemplum à Troianis, atque vnâ cum Æneâ in Italiam venit. Nam primitus culta in Ilio, extulitque Æneas. Virgilius:

*Sic ait, & manibus vittas Vestamq; potentem,
Æternumq; adytis effert penetralibus Ignem.*

Elatam Lauinij constituit, conditâ à se vrbe, & sede regni. Inde in Albam Longam transtulit Ascanius: & denique ab vrbe eâ matrice coloni Romam. Hoc est, quod Augustinus tetigit: *Sacra illa fatalia (Vestae) qua iam tres, in quibus fuerant, presserunt ciuitates.* Tres iam dictas, mali nempe fati, nec diuturnas. Prudentius ambiguè, vel ad *Troiam*, vel *Athenas*, refert:

111. De
Ciuit. cap.
xviii.11. aduer.
Symmach.

— *in his quoniam Vestalis origo fauilla*

Urbibus, ut memorant, primo de fomite sumpta est:

Sacrauitq; focos aut Phryx, aut Graius, alumnos.

Et Athenis quidem Ignem cultum, mox dicam: sed propior tamen certiorque origo à Troianis, & Albâ: imò mansit sacrum Albæ, etiamsi Roma iam accepisset. Notandum est. & Iuuinalis ita intellegendus:

Ignem Troianum, & Vestam colit Alba minorem.

Scho-

11. De
Nat. deor.

Scholia stes ibi vetus : Romanos Tullo rege mouere ea sa-
cra, & transferre voluisse : sed magnam lapidationem de-
calo factam. Et iussi, inquit, ex libris Sibyllinis Pontifices
ex Sc. sacra Alba renouare inde ibi perseveranti deo. &
Vestam minorem dixit, ad compositionem. Ecce, Tullo
rege, notum Albam dirutam, & ciues Romam tradu-
ctos : tamen sacra illa Vestæ ait Scholia stes mansisse, mo-
nitu diuino, & lapidatione territos amouere. Addit &
de libris Sibyllinis : quos refert scilicet ad Tulli æuum,
non Tarquinij Superbi, ut plures. Sed cum Scholiaste
etiam Varro facit. Additque, perseverasse. quod clarius
in eo meliusque scribas: renouare. Inde ibi perseverant.
ideò & Vestam. Sanè perseverarunt, etiam Symmachi
æuo. atque ille in epistolâ quadam: *Incestum Primoge-
niae, apud Albam Vestalis antistitis.* iterumque in epi-
stolâ sequenti. Igitur etsi Romam inde traducta, non ta-
men Albæ sacra esse desierunt. Sed quando traducta? Plu-
tarchus ambigit: & *Fama est*, inquit, *Romulum et iam
Ignem sacrum instituisse, & Virgines legisse*, quas
Vestales vocant: sed alij tribuunt hoc *Numa*. Proper-
tius quidem palam Romulo, de Tarpeia, quam facit sa-
cerdotem Vestæ:

Lib. IV.
Eleg. IV.

*Et satis una mala potuit mors esse puella,
Quæ voluit flamas fallere Vestatuas?*

& passim, totâ Elegiâ. Sed Dionysius abit, atque adeò re-
fellit, aitque: *Romulum dumtaxat focos singulis curiis
constituisse, nullum Vestæ publicum; memorem dedecoris,*
quod mater in Deæ eius sacerdotio subisset. Argumentum
huic rei certum, quod Vestæ ades sita sit extra Ro-
mari quadratam, quam *Romulus condidit: non futu-*
rum,

rum, si ille auctor. Nam publicum, inquit, focum solent omnes in præcipuâ urbis parte collocare. Tamen & Cicero in priorem ire videatur: *Quod sacrificium tam vetus est, quam hoc (Vestalium) quod à regibus aequale huic urbi accepimus.* Si aequale, ergo à Romulo. Sed tamen communior fama ad Numam refert. de quo Liuius: *Virgines Vestæ legit, Albâ oriundum sacerdotium, & genti conditoris (ob Iliam scilicet) haud alienum.* Idem Dionysius, Plutarchus, alij.

De Ha.
rusp. resp.

NOTÆ.

1. Inter duodecim illa prima.] *Ennij versus in Apuleio:*
Iuno, Vestæ, Minerua, Ceres, Diana, Venus, Mars,
Mercurius, Iouis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

C A P V T I I I.

*N*umam templum sacrasse, atque id rotundum: viris noctu interdictum. Nulla ibi statua: & tamen vulgo eius imago.

ATQVE adeò Templum Vestæ instituit, & quidquid ad certum & sollelmnem eius cultum. Id fuit situm inter Capitolum & Palatium, medio ferè spatio: diserte Dionysio scriptum, & extra Romulaeam urbem, quæ radicibus Palatij ferè terminabatur. Indicat & Liuius: *In Nouâ viâ, ubi nunc facellum est, supra adem Vestæ.* Nam via hæc Noua ex Palatij parte, iuncta Romano foro: & in Fori parte ipsa ædes. Condidit Numa anno Vrbis quadragesimo, id est regni sui secundo. quod Ouidius ita notat:

v. Fastor.

B

Dena

Dena quater memorant habuisse Palilia Romam,

Cùm flamm& custos urbe recepta Dea est.

Regis opus placidi, quo non metuentius ullum

Numinis ingenium terra Sabina tulit.

Ostendit deinde olim vile, nunc ære & marmore nituisse.

Ære, in tecto: sed, vt opinor, aurato.

Quæ nunc ære nitent, stipulâ tum tecta virebant,

Et paries lento vimine textus erat.

I. Addit, ¹ rotundam olim & tunc fuisse:

Forma tamen templi, quæ nunc manet, antè fuisse

Dicitur: & formæ causa probanda subest.

Caussam addit plusculis versibus, quia Vesta Terram notat, Terra autem rotunda. Quod ipsum in Festo: Rotundam adem Vestæ Numa rex consecrassæ videtur, quod eamdem esse terram, quâ vita hominum sustineretur, crediderit, eamq; in pilæ formam esse, ut simili templo Dea coleretur. Seruius amplius, nescio an verè, suggerit, Ædem hanc potius quam Templum fuisse, neque inauguratū à Numâ, ne Senatus ibi haberi posset. Etsi tamen nefas non fuit viros intrare, sed penetrare. Dionysius indicat: qui scribit, *de die patuisse OMNIBVS, at PEROCTARE fas fuisse nemini masculo.* Docet & Neronis fa-

^{xv. Annal.} Etum (in Tacito) qui super profectione suâ veneraturus deos, adiit Capitolium, & Vestæ quoque templum iniuit. Sed & Piso (apud eumdem) peruasit in adem Vestæ. Viri igitur intrabant, sed non pernoctabant, neque ad intima, vt dixi, penetrabant. Ideò Metellus Pontifex, sacra ab igne erepturus, apud Ouidium profatur:

Sacra vir intrabo, non adeunda viro.

nempe illa penetralia, & quò solæ Virgines ibant. In hac autem

autem æde negant simulacrum vllum fuisse. Ouidius:

Esse diu stultus Vestæ simulacra putauit,

Mox didici curuo nulla subesse tholo.

Simile in Græciâ. Pausanias: Παρελθοντι δὲ ἐς τὸ Εσίας, In Corint. ἄγαλμα μόρεσιν οὐδὲν, Βωμὸς δὲ, καὶ ἐπ' αὐτῷ θύσια: Progradientibus in Vestæ, simulacrum nullum occurrit, Ara tantum, & in eâ Vestæ sacrificant. Caussam Fastorum ille conditor reddit:

Fgnis inextinctus templo calatur in illo,

Effigiem nullam Vestæ nec Fgnis habent.

Quæ ut ita sint, tamen Vestæ imago passim in Nummis aut Statuis expressa; hodieque exstat. Plinius² sedentem effigi solitam ostendit, à stabilitate: sed Nummi hoc amplius, & sedentem exprimunt, & alterâ manu facem, alterâ discum siue pateram libatoriam præferentem: cum inscriptione, VESTA. P. R. QVIRITIVM. De Face, ad ignem pertinet: de Disco, ad sacrificia sollenniter & perpetim oblata. Suidas Tympanum ei tribuit: nescio an in veteribus specctionibus obseruatum. Γῆς ἄγαλμα „inquit. Κυνῆκα πλάτησο τὴν Εσίαν, σιονεὶ τὴν γῆν τύμπανον Κασάζοντι, ἐπειδὴ τὸς άνέρων ἡ γῆ υφ' ἑωτὶ τὴν συγκλείει: Terra & effigies. mulierem formant Vestam, tamquam Terram, Tympanum præferentem: quoniam ventos terra intra se concludit.

2.

NOTE.

1. Rotundam olim & nunc fuisse.] Docent Nummi, ut isti, atque alij plures.

2. Sedentem effigi solitam.] Crebrò sed etiam stantem: (t)
figuras aliquot è Nummis vide.

Caij Cal. AE.

Num. Argent.

R. Num. incertus.

Vespasiani N.

N. & Argent.
diuersorum Cons.

Num. Argent. incertus

CAPUT

C A P V T I I I I .

Aliud ab Augusto Vestae templum. item de Regia, & Atrio Vestae.

AT Q U E hoc Vestæ igitur templum : estne aliud ? aliud, Falsum, & Verum. Falsum, quod antiquarij hodie adtribuunt, ad Tiberim, iuxta Forum Piscarium, sub Auentino. Ædicula exstat, formâ rotundâ, & extra murum interiorem columellæ x v i i i . velut porticum formant. Quia rotunda, quia extra pomœrium Romuli, faciunt veterem illam Numæ esse. Falli arbitror. nec assertor huic opinioni, in isto quidem loco, erit: & quis nescit aliorum quoque Deorum templa sœpè eâ formâ fuisse ? Quod autem extra Romuli pomœrium : valde quidem. etiam extra Numæ : sed antè docuimus, hanc veram à nobis descriptam , item extra finitionem illam fuisse. Ergo hæc valeat : altera est vera, & à me eruenda, in Palatio collocanda. Ouidius in extremâ Metamorphosi palam de eâ :

*Vestaq; Cæsareos inter sacra penates,
Et cum Cæsarea tu Phœbe domestice Vestâ.*

Viden' duo numina in Palatio dicata , Vestam & Apollinem? Quod idem poëta clarius etiam, in Fastis:

*Aufert Vesta diem. cognati Vesta recepta est
Limine: sic iusti constituere patres.*

Phœbus habet partem, Vestæ pars altera cessit:

Quod supereft illis, tertius ipse tenet.

Diem quartum Kalendarum Maij, inquit, *Vesta aufert.*

Quare ? sūntne tunc Vestalia ? non illa prisca quidem,

Lib. xv.
extremo.

B ; quæ

Lib. vi.

quæ incidunt in quintum Idus Iunij, ipso Ouidio attente, & marmoreis Fastis. Nam in his hodie insculptum eo die legitur, VEST. NE. PR. quod significat, VESTALIA. NEFAS PRÆTORI. Prior autem ille dies iisdem Fastis in Aprili non signatur: quia nouellus, & dedicationis modò index. Nam Augustus, cùm omnino in Palatio habitare vellet, & mos tamen ac ceremonia haberet Pontificem Max. in domo publicâ, iuxta Vestâ, habitare: ipse Vestam potius ad se transtulit, & Sc. partem domus suæ publicauit, atque alteram illi consecravit. Ouidius notat, Patres ita censuisse: qui scilicet proni tunc valde in Principum desideria siue affectus. Et poëta quidem clarissimè: sed & in aliis scriptoribus sunt quæ eò ducant.

Lib. liiV.

Dio scribit: Επειδή τε οὐ πεπίστη μεταλλάξαντος αρχιερεὺς απέδει χρι, ὃ τοιούτῳ πινακίδῃ μουσίδῃ ἐλαβεν, αὖλα μέρος πτέρωτο, ὅπερν αρχιερέα τον κοινὸν παιτῶν οἰκεῖν ἐχεν, εὐημοσίωσε: Postquam Lepido mortuo Pontifex Max. designatus est (Augustus) nullam domum publicam accepit, sed partem suæ, quoniam omnino Pontificem in publico habitare oportebat, publicauit. Imò non partem tantum, sed mox totam. Ita enim idem scriptor: Οὗτος δέ οὐδὲν οἰκοδομήσας, εὐημοσίωσε πᾶσαν, εἴτε διὰ τὴν συντέλειαν τὴν τοῦ Θεοῦ δῆμον οἱ γραμμῆις, εἴτε ὅπερν αρχιερεὺς λέγει, ἣν τοῖς ιδίοις αἷμα καὶ Τίς κονοῖς οἰκότι: Augustus domum cùm exadificasset, totam publicauit: siue quia collato are à populo struxerat, siue quia Pontifex Max. cùm esset, ut in propriis simul & publicis ædibus habitaret. Secunda cauilla verissima est. Suc-

Cap. xlvi.

tonius de Iulio Cæsare: Habitauit primò in Suburrâ, post autem Pontificatum max. in Sacra via, domo publicâ. Agnoscisne Domum publicam in Pontifice? & quidem Sacra

Sacrâ viâ, non procul à Vestâ? Etsi Regis Sacrificuli domus fuisse etiam videtur propior, quam ipsam Vestalibus Augustus dono dedit. Ita enim Dio ibidem narrat, & subdit: Τλω μήτει Γερασιλέως τῶν ιερῶν (ita hæc legenda) Lib. LIV.
 ταῖς δειπναρθέοις ἔδωκεν, ἐπεὶ ὅμοτειχος οἰκήσεον αὐτῷ λύει: Ettamen illam domum, qua Regis sacrorum erat, Virginibus Vestae dono dedit; quoniam adibüs earum CONTIGVA habebat. De quâ domo Regis, in Festo aliquid legas, Via Sacra, & inibi fuisse. An quia ipsam Regiam, exemplo Numæ, incoluit: an quia in vicino? De Regiâ quidem, Ouidius:

Hic locus est Vestae, qui Pallada seruat, & ignem.

Hic fuit antiqui regia PARVA Numæ.

Meminit Cicero: Nuper quidem ad Regiam me pænè Pro Mil. confecit. Horatius:

*Vidimus flauum Tiberim, retortis
 Littore Etrusco violenter undis,
 Ire deiectum monumenta Regis
 Templaq; Vestæ.*

Lib. I.
 Odar.

Ibi Scholiastes: Regiam dicit Numæ Pompilij, qui ad Vestas suam habuit Regiam. P. Victor, in descriptione Vrbis: Regia Numæ, & Templum Vestæ. Ibidem & Atrium Vestæ; quod Regiæ huic adiunctum. etsi Ouidius confundere videatur:

Hic locus exiguis, qui sustinet atria Vestæ,

Tunc erat intonsi regia magna Numæ.

Nempe & ille locus pars Regiæ erat: non ipsa illa tota. Hoc Atrium Virginum habitationi seruiebat ut Regia propriè dicta Pontificum. Agellius: Virgo Vestalis simul est capta, & in atrium Vestæ deducta: sicut nupta in domum.

Lib. I.
 cap. XII.

domum. Plinius: *Virgines cùm vi morbi Atrio Vestae coguntur excedere, matronarum curæ custodiæq; mandantur.* Obserua igitur illîc egisse: sed vi morbi exisse, quia locus scilicet parum laxus, nec ægrorum curæ. Etsi maiortamen, iam ab Augusto, Regiâ etiam, vt dixi, iis concessâ: sed neque sic amplius.

C A P V T V.

Vestales sacerdotes, Virgines captas. quo aeo? quo numero?

SATIS de ipsâ Deâ, & templo: de ministerio alioqué Seius cultu videamus. Ministræ Vestales fuêre, atque ex Virgines. In Ouidio duplex caussa. Prior, quòd Iuno & Ceres, sorores Vestæ,

Utraque nups erunt: ambæ peperisse feruntur:

Restitit impatiens de tribus una viri.

nempe hæc Vesta. Ergo,

Quid mirum, virgo si virgine lata ministrâ,

Admittit castas in sua sacra manus?

Altera caussa, quòd Vesta Ignis, qui nihil gignit,

Nataq; de flammâ corpora nulla vides.

Iure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,

Nec capit: & comites virginitatis amat.

Cicero & duas alias dedit: *Vestæ colenda;* inquit, *virgines præsunt, vt aduigiletur facilius ad custodiam ignis: & sentiant mulieres, in naturâ feminarum omnem castitatem peti.* Aduigilent facilius. quare? quia liberæ à viro, prole, aliis curis. Castitatem peti. quomodo? cùm virgines placere Diis vident, ipsæ, pro parte suâ quæque, sint

sint castæ. Alij libri, *pati* habent, non *peti*. Tum mallem, mulieres, *naturam*. Potest & ab exemplo esse. nam Plutarchus scribit, *in Graciā quoque*, ut Athenis & Delphīs, & sicubi seruatur aternus ignis, praeesse si non Virgines, tamen Viduas & à viro castas. Eius ergo Rōmæ obtinuit, vt paruæ & teneræ aetate caperentur, certæ pudicitiae, & vitij expertes. Labeo Antistius scripsit, *minorem quā annos sex, maiorem quā annos decem natam, capias non esse*. Prudentius aspicit:

I I. contra
Sym.

*Ac primum paruae teneris capiuntur in annis,
Ante voluntatis propria quā libera secta
Justa maritandi condemnet vincula sexus.*

Et Augustus, apud Suetonium: *Cūm in demortua Vestalis locum aliam capi oportet, ambirent q̄ multi ne filias in sortem darent; adiurauit, si cuiusquam neptium suarum etas competenteret, oblaturum se fuisse eam.* De etate, palam vides: & hoc quoque, ægrè parentes in hanc velut custodiam, & adactam virginitatem, suas dedisse. Etsi multæ tamen non erant, nec crebræ istæ lectiones. Nam Numa in vniuersum quattuor eas instituit, cepitque: *Geganiam, Veraniam, Canuleiam, Tarpeiam*: vti nomina hæc à Plutarcho produntur. Duas deinde alias Seruius Tullius addidit, vt Plutarchus; siue ante eum potius Tarquinius Priscus, vt Dionysius adserit. & addit, *ad suam etatem eum numerum sic mansisse*. Quò fortasse Valerius respexit, cùm de hoc Tarquinio: *Dilatauit imperij fines, cultum deorum nouis sacerdotiis auxit*. Neque enim legere memini, de aliis ab eo sacerdotibus institutis. Ceterūm de numero isto, etiam Festus: *Sex Vestalib[us] & sacerdotes constituta sunt, vt populus pro sua quisque*

C parte

parte haberet ministram sacrorum : quia civitas Romana in sex est distributa partes , in primos secundos q̄z Titien-
 ses, Ramnes, Luceres. Vnus Ambrosius aliter, qui septem
 Epist. 11. contra Sym. eas facit. *Quot tamen illis Virgines præmia promissa fe-
 cerunt?* (puto , ferunt , legendum) vix septem Vestales
 1. capiuntur puella. An tamen non sex potius ibi rescriben-
 2. dum ? an Augustum , qui pleraque sacerdotia numero ,
 etiam Vestale hoc censemus auxisse ? Aliud quod suspi-
 cer non habeo. nam quod quidam prætendunt aut ex-
 cusant , *Vestalem maximam extra senarium illum nume-
 rū fuisse*, ab Ambrosio autem includi : quis dicit? aut quæ
 ratio est ? Quin vel maximè ea Vestalis, & in ministerio
 sacrorum solâ ætate antecedens.

N O T Æ.

1. Non sex potius ibi rescribendum.] *Dubito, nec temerè fe-
 cerim. nam & Ambrosius voculam vix addidit, quasi negantē, certè mi-
 nuentem. Sunt etiam Nummi Faustina Augustē, que uxor M. An-
 tonino Philosopho fuit: in quibus sex sacrificantes Virgines ad aram, &
 vna paruula septima. quam suspicantur discipulam esse, & nondum le-
 gitimam sacerdotem: ideoque scitè & cantè Ambrosium dixisse, Vix
 septem. At ecce sunt, qui Puerū hunc faciunt, & sacroru camillum
 & sanè difficile, certò ex Nummis arbitrari. Etiam C. Antonius Hop-
 perus, magni illius Presidis filius, antiquitatum harum peritus, addubi-
 tabat an Vestales essent, ob templi formam: que non rotunda, sed an-
 gularis conspicitur. aliter, quam in reliquis de Vestā Nummis. Sed &
 alijs exstant Lucillæ inscripti, sub id qui, ubi sex tantum Virgines com-
 parent, nullā illā minore adstante. Itaque iterum ad incertum redigimur.
 sed Nummi sunt isti. vide.*

Faustinae. AE.

Lucillae. AE.

2. An Augustum.] Neque id sedere omnino potest. cum Plutarchus, post sex enumeratas, addat: Καὶ διατηροῦσαι μέχει χρόνων τύπον τὸ πλῆθος: & ieruasse, usque ad sua tempora, eum numerum. Si ad sua, id est Trajani, quomodo Augustus auxerit?

C A P V T   V I .

Alia in capiendo spectata, seruataque. Sortem, aut Oblationem, interuenisse.

Quod captæ fuerint, vidimus: nunc & Modum capiendi collustremus. Hoc enim verbo sollenniter vtebantur: caussamq; dat Agellius: *Capi virgo propter ea dici videtur, quia Pontificis maximi manu prehensa, ab eo parente, in cuius potestate est, veluti bello capta abducitur.* Cepit primas ipse Numa: &c, ut Dionysius ait, *ius deinceps capiendi voluit apud Reges esse.* At pulsis Regibus, Pontifex maximus in locum venit: sed non liberâ prorsus electione, legibusque suis adstrictâ. E quibus *Papia* fuit (in Agellio) quâ canetur, uti Pontificis ^{Lib. r. cap. xii.} maximi arbitratu, virgines è populo viginti legatur: sortitoque in concione ex eo numero fiat: &c cuius virginis ducta erit, ut eam Pontifex max. capiat, eaq; *Vesta* fiat. Ait primum, *Pontificis arbitratu legi.* quo sensu? nempe

vt ius probandi reiiciendique ipse habeat, & sitne idonea diiudicandi. Nam non Aetatem solum, sed Genus, Corpus, quæque adhaerent, inspici solent, & vt omnia apta honestaque ministerio essent. In Genere quidem, ne, *cuius parentes, alter ambòve seruitutem seruissent: aut in negotiis sordidis diuersantur.* Item excusari, *cuius pater Flamen, Augur, Quindecimuir, aut Septemuir, aut Salius est:* & talia minuta, que in Agellio legas. In Corpore, ne linguâ debili, sensuive aurium diminuta, aliave qua corporis labe insignita sit. Quæ adhaerent: *ut patrima sit et matrima, ut ne emancipata sit:* & talia, dicto loco videnda. Sequebatur in lege, *Virgines viginti.* Magno satis numero, ad vnam dumtaxat capiendam: sed caussa est, vt fors leuior accidat, sparsa sic per plures. Addit, *E populo.* Toto, inquam, populo, non è patriciis tantum, sed & plebeiis. Imò verò Augusti æuo, præter legem moremque veterem, etiam ex libertinis captæ. Dio Cassius: *E πι-δή τε εργαδίως οἱ πάτροι ἐν ἡρεσί τὰς δυνατέρας ἐς τὴν τοιαύτην εἰ-ρεττόν επεδίδοσσαν, ἐνομοθετήσαντες. Τοιαύτην απελθυτέον γε γυναικας ιεραῖς: Quoniam haud promptè iij qui planè nobiles erant, filias suas ad Vestale sacerdotium darent, Lege statutum est et iam è libertinis natas posse capi.* Sequitur, *Sortitionem in concione fieri.* In concione, comitiis, puto, Curiatis: vt coram testibus res fieret, & dignitas sacerdotio ad cresceret dignitate actionis. Sortitio autem adhibita, vt quasi diuinitus legi excerptique è pluribus talis videretur. Facit huc Suetonij illud suprà, *Ambirent quæ multi ne filias in sortem darent.* Tangit & Sortem Dio, post superiora illa verba, additque; *cum sortitio facta esset, Libertinam nullam tunc ductam.* Nec tamen semper ad Sortem

Sortem ventum : Oblatio locum habebat, & talis (si apta) præferebatur. In Agellio : *Siquis honesto loco natus adeat Pontificem maximum, atque OFFERAT ad sacerdotium filiam suam, gratia Papiae legis per Senatum fit.* Omittitur scilicet, Sc. interueniente, sortitio. Vox Augusti huc spectabat, *Si neptium suarum competeret etas, OBLATVRVM se fuisse eam.* Taciti item narratio : *Retulit Casar (tamquam Pont. maximus) capiendam Virginem in locum Occiae: egit q[uod] grates Fonteio Agrippæ, & Domitio Polioni, quod OFFERENDO filias, de officio in rem publicam certarent.* Addit deinde in ipsâ oblatione electionem & arbitrium : *& pralatam Pollionis filiam, non ob aliud, quam quod mater eius in eodem coniugio maneret :* id est, vniuira esset. quæ ipsa species aliqua castitatis. Habet deinde lex, *Eam Pontifex max. capiat.* Atque ipsa verba sollennia, ex libro primo Fabij Pictoris, recenset illustris Noctium scriptor : SACERDOTE M. VESTALEM. QVÆ. SACRA. FACIAT. QVÆ. IOVS. SIET. SACERDOTE M. VESTALEM. FACERE. PRO. POPLO. ROMANO. QVIRITIBVS. VTI. Q. QVÆ. OPTVMA. LEGE. FOVIT. ITA. TE. AMATA. CAPIO. Adiicit Agellius : *AMATA inter capiendum à Pontifice max. appellatur, quoniam qua prima capta est, hoc fuisse nomine traditum est.* Sed ubi prima capta ? Si Romæ, & à Numâ : Plutarchus redarguit, qui quattuor nominat, nec ullam inter eas *Amatam.* Sin Albæ, aut Lauinij; hoc nescio, & in medio relinquo.

C A P V T V I I .

Disciplina captarum: gradatio & adscensus: tempora ministerij: & Virgo Maxima.

SE D iam igitur captæ, & sic puellæ ac teneræ: quid deinde? Disciplina sequitur, & quomodo ad ministeria sua factæ. Deducebantur in Atrium Vestæ, atque ibi à senioribus ad ritus & ceremonias omnes (plusculæ erant) instruētæ. Nam in tres velut classes, et si parvus hic numerus, diuidebantur: Discentium, Exercentium, Docentiumque. Seneca, *De Vitâ Beatâ: Virginum Vestalium more, qua annis inter officia diuisis, discunt facere sacra, & cum didicerint, docent.* Dionysius etiam distinctiūs: *Tempus tricennale manere eas oportet, castas & à nuptiis vacuas, sacra ex more facientes. quo tempore decem annos discere debent, decem sacris operari, decem docere.* Pulchra diuisio: & eadem alibi in Plutarcho. Itaque non nisi xxx. annos obligabantur, & post id tempus licitum nubere, haud pessimâ adhuc ætate. Nam pone ab anno vii. (id licebat) ingressam: ergo anno xxvi. fas virum quadrare, & ætate etiam frui. Ambrosius hoc irridet: *Qualis est ista non morum pudicitia, sed annorum? que non perpetuitate, sed ætate prescribitur?* Ergo & interdum nubebant. vt illa in Prudentio:

Nubit anus veterana, sacro perfuneta labore.
etsi antiquitus obseruatum, infaustas ferè & parum lactabiles eas nuptias fuisse. Sed, vt dixi, non nisi triginta annis obligabantur: antè autem nefas excedere. Ideò Symmachus, vt Pontifex, Vestalem quamdam increpat: *Diceris*

*Lib. ix.
epit. cii.*

ante

ante annos legibus definitos Vestali secreto velle decidere; nūndum credo rumori, sed assertiōnem tua vocis exspecto. Hoc illam tunc sub Christianis Principib⁹ ausam opinandum est, nostrę religionis zelo siue velo: sed olim silendum manendumque, aut in mundo pœna erat. An eadem autem annorum terminatio Albæ, vnde oriundum hoc sacerdotium? Dionysius abnuat, si verba eius germana, de Iliā: Πενταετοὶ δὲ οὐκ ἐλάσθω χρέοντες αἴγυας Lib. i. διαμεῖναι γάμου: Quinquennio autem, nec minus, oportebat à nuptiis castas manere. Itāne quinquennio tantum? vanitas: imò πεντηκονταετοὶ, quinquaginta annos, in Dionysio legendum, ut lex Albana paullo durior Romanā etiam fuerit. quod Liuius subindicit, qui tradit de hac ipsā Iliā, perpetuā virginitate spem partus ei ademptam: & item Zonaras, qui, παρθένον διὰ βίου, virginem perpetuam dicit. Consideretur. ego obseruo, plerasque ad ultimam ætatem in sacerdotio perseuerasse: & exemplum in Tacito, de Occiā: quam scribit, *septem & quinquaginta per annos, summā sanctimoniam, sacrīs Vestalibus præsedisse.* Ergo xx. circiter annos mansit, ultra suum tempus. Quod *Præsedisse* ait, non traho ad dignitatem, & quasi *Maxima* fuerit (vix anni illi admittant:) sed omnes *Præsidere* sacrīs, itemque *Antistites* vel *Antifitæ* dicuntur. Liuius apertè, de omnibus: *ut assidue templi antifitæ essent.* & Symmachus: *Primogenia dudū apud Albam Vestalis antifitæ.* Etsi ordo tamen inter eas fuit, sed ministerij & ætatis. Vna enim quæ vetustissima, *Maxima* dicebatur. Ad ætatem, inquam, id referendum. atque ita Ouidius:

Igne cremat vitulos, quæ NATV MAXIMA virgo est.

Sueton.

IV. Fastor.

Cap. LXXX. Suetonius, Iulio: *Testamentum eius demandatum virginis Vestali Maximæ.* Idem, in Domitiano: *Damnam ab eo Corneliam virginem Maximam:* quæ malè in Plinij epistolis, *Cornelia Maximilla.* In lapidibus sc̄pe: v. v. MAXIMÆ. quod est, *Virginis Vestali Max.*
 Cap. VII. Lib. IV. Epist. XI. Lib. LIV. xxi. Annal. Quæ ipsa Dionis ιπεσθεντα: & Tacito, *Vestalium vestissima* nominatur.

C A P V T I I X.

Munera earum, primūmque tutela Ignis. Perpetuum hunc fuisse: si desisset, pœna Virginum & flagratiū iterūmque instauratio.

NVMERVM, *Capturam, Disciplinam, Ordinem,* habemus: ad *Munia* earum trāseamus. Neque enim vacuæ vñquam aut feriatæ habitæ: sed plures frequentesque operæ, & mireris tam paucas suffecisse. Tria præcipua, in quibus deditæ: *Vigilare, Adseruare, Sacrificare.* Vigilia ad Igneū spectauit, quem sine intermissione ali opus, & reparari. Itaque *Æternum* siue *Sempiternum* dicebant. Cicero: *Virginesq; Vestales in Urbe custodiunto ignem foci publici SEMPER NVM.* Silius:

Et vos Virginea LVCENTES SEMPER in arā
Laömedontæ & Troiana altaria flammæ.

Florus, de Numâ: *In primis focum Vestæ virginibus collendum dedit, ut ad simulacrum cælestium siderum custos imperij flamma vigilaret.* Vult, sicut sidera æternū lūcent, sic debere, virginum assiduā curā atque operā, hunc Igneū. Atque ita erat. Nam ignis σβέων (ait Dionysius) ὑπὲρ αἴπειν τὰ δευτέρα πομαῖς θεοῖς τοις, αἴφωνται πό-

λεως ομηρίον ἔποιαι μεθύοντες, ὅφες ποτὲ αὐτίας φύται:
*Exstinctionem, super omnia grauia & timenda, Romani
 timent: interitus aut imminutionis Reipublica id signum
 interpretantes, à quacumque tandem causa euenerit. Li-
 uius cum eo: Plus omnibus aut nunciatis peregrè, aut*
Lib. xx.
viii.
*visis domi prodigiis, terruit animos hominum ignis in æde
 Vestæ exstinctus. Et miseras Virgines, si euenisset. Nam
 ignis Vestæ (ait Festus) si quando interstinctus esset, verbe-
 ribus afficiebantur à Pontifice. Sed pudore virgineo ta-
 men falso, in loco obscuro, & velo medio interposito, vti
 Plutarchus notauit. Exempla autem huius castigationis
 in historiâ. vt Valerio: *P. Licinio Pontifici maximo vir-*
Lib. I.
cap. I.
*go Vestalis, quia quâdam nocte parum diligens ignis & ter-
 ni custos fuisset, digna visa est qua flagro admoneretur.*
In Liuio: Ignis in æde Vestæ est exstinctus, casaque flagro
Lib. xx.
viii.
Vestalis, cuius custodia noctis eius fuerat. Nota de Flagro
vtrobique: quæ seruulis castigatio. nota etiam de custodiâ
*eius noctis, vt per vices iuuisse videatur, & singulæ suis no-
 ctitibus dumtaxat excubasse. Quòd si autem exstinctus;*
*sua & certa ratio accendendi iterum erat: quam Diony-
 sius alibi se dixisse profitetur: sed nempe in libris, quos*
fatum inuidit. Est ea tamen in Festo: & Mos erat, inquit,
*tabulam felicis materiæ tamdiu terebrare, quo usque exce-
 ptum ignem cribro æneo Virgo in ædem ferret. Quam ra-
 tionem eliciendi ignis Simplicius in Aristotelem etiam*
agnoscit: Απὸ ξύλων ἢ πυρὶ ἐνεσθῶσι, θάτερον τῶν ξύλων,
III. De
Cælo.
ώς τέρετρον, εν θατέρῳ αεισρέφοντες: Ignem è lignis excutiunt,
I.
*alterum lignorum, tamquam terebram, in altero circum-
 uertentes. Tangit & Isidorus Pelusiota: & hodie adsiduè*
Lib. II.
epist. x.
*vsurpant occidui orbis Indi. Similem ceremoniam Græ-**

cis fuisse, Plutarchus tradit: sed paullo diuersam. Nam si quando sacer ibi ignis deuixit, negant eum fas esse ex alio igne accendi, sed nouum parandum eliciendūmque ex ipso Sole. Quod faciunt² scaphiis siue vasculis, quæ parantur ex latere Trigonirectanguli, quod duo latera æqualia habeat: deuergunt autem ex circumferentiâ in unum centrum. Cùm igitur Soli opponuntur, ut radij eius in ipsum centrum cogantur & implicentur, aëre attenuato, fomenta leuisima & siccissima apponunt, quæ facillimè per renixum & reflexionem concipient accensum ignem. Hæc ita alibi: Romæ, vt dixi. Addo, etiam sine interstinctione

Lib. I. Sa-
turn. cap.
xxi.

vllâ Ignis, solere nouum accendi, nouo anno. Macrobius: Primâ die Martij, ignem nouum Vestæ aris solent accendere, ut incipiente anno curâ denuò seruandi nouati ignis inciperet. Ouidius:

*Adde, quod arcana fieri nouus ignis in ade
Dicitur, & vires flamma refecta capit.*

Vterque adducit, & argumentum habet, pro Martio, duce olim anni: vt sciamus annum, cùm Vestaes à Numâ institutæ, nondum sic auctum & correctum. Nam Mar-

tius certè posteà non princeps. Addit Ouidius:

*Vesta quoque ut niteat folio velata recenti,
Cedit ab Iliacis laurea* cana focis.*

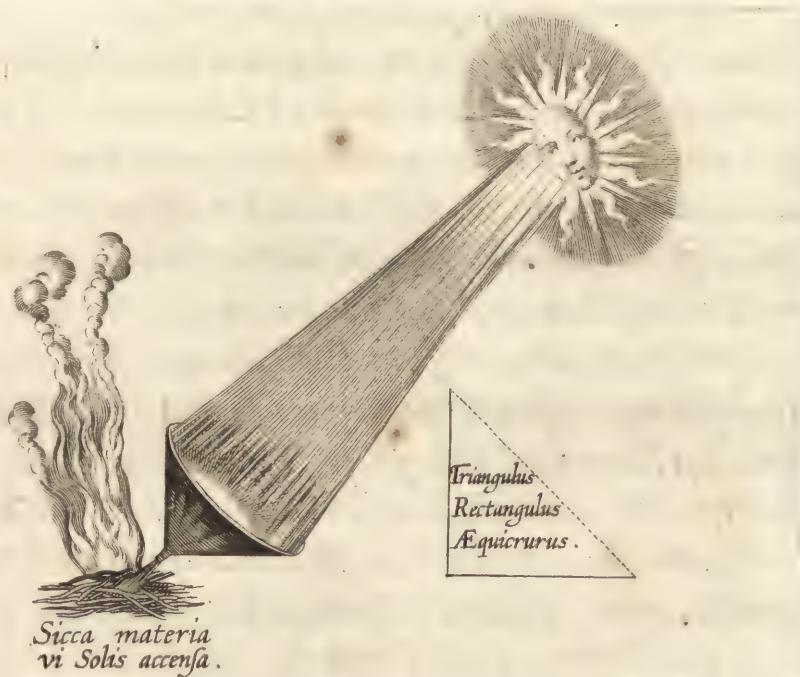
* id est, ve-
sus
Eodem illo primo die reliqua scilicet innouabant, & laurus veteres tollebant, nouas surrogabant.

N O T A E.

I. Tamquam terebram, in altero circumuerentes.] Hoc genus Igniarij Theophrastus agnoscit, v. de Plantis, in fine: ubi Terebram è Lauru sæpè factam ostendit. Πυρία μὲν, inquit, γύρεται εἰ πολλά δέρισα

ἀεισαδὲ ἐν καρπού: & addit alia quædam item ligna, ut Rhamnum. Tum deinde: Δεῖ δὲ τὴν ἐχάρεν ἐν τόντων ποιεῖν, τὸ δὲ τρύπανον ἐν δαφνῃ: Ignaria è multis lignis fiunt; optima è nuce iuglante. Oportet autem receptaculum ex illis facere; at terebram ex lauru. Hunc locum opportunè suggessit vetus amicus, Hieronymus Mercurialis, litterariā omni doctrinā, & simul (raro exemplo) medicinā clarissimus.

2. Scaphiis siue vasculis.] Ea sunt ex ære, & à Vitruvio Scaphia item appellantur. De formâ, aut formatione, obscuriuscula Plutarchi verba: et si interpretatione aliquid ego alluxi. Vult autem dictum, ex circumuolitione Trianguli, rectanguli, æquicruri (*ισοσκελεῖς* sic vertam) Vascula ista oriri, patula supernè, & in arctum coëuntia. Enfiguram.

CAPVT IX.

Seruabant & imperij pignus, variâ interpretatione:
et si plerique ad Palladium trahant. Quid illud,
unde, ubi?

ALTERVM Munus dixi fuisse, *Adseruare*. Quid au-

tem? arcanum IMPERII PIGNVS, vt appellabant.
Lib. xxvi. Liuius: *Vest & adem petitam, & aternos ignes, & condi-*
Lib. ix. *tum in penetrali fatale imperij pignus*. Lucanus:
— *in abstruso pignus memorabile templo*.

VI. Fast. Ouidius:

Vidimus Iliac & transferri pignora Vestæ.

III. Con-
trou. lib. I. Seneca pater: *Veniet ad colendum Romani imperij pi-*
gnus carnificis manu incesta? Quid autem pignus istud
& cuiusmodi fuerit, in arcana habebant: & ideo variant
auctores. Dionysius ait: *Eἰσὶ δέ πνεῡοι φασὶν ἔξω τὸ πνεῦ̄ος*
δύορρητα τοῖς πολλοῖς ιερὰ κεῖθαι λινὰ τὰ τεμέντα θεᾶς, ὃν οἵτε
ιεροφάιται τὴν γνῶσιν ἔχοιται παρθένοι: Sunt qui afferant,
prater ignem, arcana & multitudini non efferenda sacra,
in deā templo esse deposita, quorum Pontifices notitiam
habeant, itemq; ipsa Virgines. Addit signum huic rei cer-
tum, quod cum templum olim arderet, L. Metellus Pon-
tifex, trepidantibus Virginibus, irrupisse in ardens pene-
trale dicitur, & Sacra ē flammis eripuisse: id quod sub-
scriptum statuē eius in Capitolio legebatur. Iterumque
Dionysius: Huic rei confessæ, addunt coniecturas suas.
alijs seruari sacrorum partem è Samothraciā, quæ Darda-
nus Troiam, Aeneas in Italiam aduexerit: alijs calo de-
lapsum Palladium, quod verum idem Aeneas adspor tarit.

nam

nam falsum & adsimilatum Achiuos furto sustulisse. Hæc ille: videamus. Prima opinio de *Sacris Samothracum*, quæ & in Plutarcho expressa: censere quosdam, deos ^{In Camili.} lo. *Samothracum hic condi*: ^{I.} quos cum Penatibus alij confundunt. Videaturque Tacitus in hac parte, vbi de Neroniano incendio: *N*uma regia, & delubrum, *Vestæ*, ^{xv. Annal.} cum Penatibus populi Romani exusta. quasi Penates ecce illuc asseruati. Sed potest & aliter capi, vt Vestæ delubrum, itemque Penatum templum, haud procul inde in Veliâ, sint exusta. Altera opinio, de *Palladio*, quæ in vulgus maximè recepta est, & nobile illud fecit ac decantatum. Quid appellamus? ^{2.} Palladis minutam effigiem, Græcanicâ sermonis formâ. Eustathius: *T*ὰ τὸ Παλλαδίον ^{In 1. Iliad.} εἴδωλα, *Παλλαδία*, τις παλαιοῖς ὄνομαζονται: Palladis images *Palladia antiquis appellantur*. Multa super isto multi: Apollodorus intellegendo sufficiet. *A calo hoc de-* ^{III. Bibl.} *lapsum est, & floregi traditum*. Erat autem magnitudo tricubitale; habitu quasi ingredientis: dextrâ hastam, sul latam præferebat, sinistrâ fusum & colum. Exstant in gente Iuliâ Numi, quibus Æneas insculptus visitur, sinistrâ Anchisem humeris tolerans, dextrâ Palladium istud gestans. Itaque plurium, vt dixi, hæc opinio. Liuij, vt apparet: *Quid de æternis Vestæ ignibus, signoque, quod* ^{Lib. v.} *imperij pignus custodia eius templi tenetur, loquar?* Signo, nempe hoc Palladis. Lucani certè:

— nulliq; adspœcta virorum

Pallas, in abstruso pignus memorabile templo.

Obserua, nulli virorum: solis ergo Virginibus fas videre. Idem poëta, de Vestali:

Troianam soli cui fas vidisse Mineruam.

Lib. I.

D 3

Sed

Sed nec Pontifici Maximo fas: et si esse sciebat & colli: ex Dionysio suprà adstructum. Itaque nec impune Metello fuit vidisse, ut seruaret. Plinius: *Metellus orbam lumini- bus exegit senectutem, amissis incendio, cùm Palladium raperet ex ade Vestæ. Ceterum & Cicero in hac sententiâ:*

Phil. xi. Qui (Brutus) ita conservandus est, ut id signum quod de calo delapsum Vestæ custodiis continetur: quo saluo salui sumus futuri. Nam ait, de calo lapsus. Propertius:

*Lib. i v. Palladis extinctos quis mirabitur ignes,
Eleg. i v. Ignoscat, lacrymis spargitur ara meis.*

Vbi & ipsum cultum ignium Palladi adscribit. Sicut in Martyrologiis quibusdam nostris, *Daria scribitur Minerua sacerdos fuisse: quæ aliis simpliciter est Vestalis.*

Camillo. Tertiam opinionem licet addere, ex Plutarcho: Qui plus in his rebus volunt sapere, duo Dolia haud magna recon- di aiunt. atque unum ex iis plenum esse, obsignatumq; alterum vacuum. utrumque tamen solis virginum oculis usurpandum. Quæ dant & capiunt lucem e Lampridio, in Eligabalo: Qui penetrare, inquit, sacrum auferre est co- natus. cumq; Seriam (sive Dolium) quasi veram rapuis- set, quam Virgo Maxima falsam monstrauerat. atque in eâ nihil repperisset, applosam fregit. Sed idem Lam- pridius an non subindicat in ipsâ Seriâ Palladium hoc fuisse? Nam de eodem principe, an pecude, ait: Signum quod Palladium esse credebat, abstulit. Incerta hæc igitur: & bono religiosoque animo Dionysius; Ego, inquit, ad- seruari à Virginibus non Ignem solum, sed & Sacra qua- dam vulgo incognita. multis indiciis colligo: sed quæ ista sint, neque me, neque alium qui religiosè deos & diuina colit, inquirere curiosè oportere arbitror. Atque ipsi sanè Roma-

Romani velabant, si non vetabant. Itaque in operto habebant, in adyto & Penetrali, quod *Penum* vocabant. Festus: *Penus vocatur, locus intimus in æde Vesta tegetibus septus: qui certis diebus circa Vestalia aperitur.* *Ij dies religiosi habentur.* De eodem etiam Lampridius: *Inpius ille Eligabalus Penum Vesta, quo sola Virgines, soliq. Pontifices adeunt, irrupit.* Ergo & Pontifices? apparet, sed non ut viderent. Adire, hoc satis iis fuit. Sed nonne ipse Eligabalus, exemplo omnium Principum, tunc Pontifex maximus? certè, & Numi centeni dicunt. Quid ergo Lampridi culpas? hactenus non potes, nisi quod abs tulit tamen, & conatus videre. Nefas. atque ita Herodianus, ut prodigiosam rem narrat: quod Commodi imperio *Vesta templum arserit, & nudū visum sit Palladium,* Lib. I. quod Romani & colunt maximè & celant: *visum, dico,* tunc primum post allatum ab *flio in Italiam.* Legas, & hæreas. ergone tunc primum? Atqui & à Metello Pontifice raptum ex incendio, & cōspectum vnà dicas (vnde enim oculi aliter amissi?) & in Dione scriptum, sub Augusto *Vestam arsisse, & Virgines Palladium extulisse, ac posuisse in domo Augusti.* Lib. LIV. Sed dicere licet ac credere, *nudum non visum, quod in Herodiano erat; sed velamento suo, siue Seriâ, obductum.* Ac talis fortasse in Statio sensus, & allusio: vbi Tydeus Palladi vota faciens, ait;

Peruigilem q̄, focis ignem longa sacerdos

Lib. II.
Thebaid.

Nutriet, arcum non inspectura pudorem.

Hic Scholia stes vetus: *Arcanum Pudorem dicit, aut eius simulaorum verum, id est Palladium: quo quidam (Metellus) quondam viso, privatus est visu: aut virginitatem eius.* Etsi magis pro verbis Statij videatur altera interpretatione

Lib. VI. *tatio de Virginitate*, siue Virginal maiis dicere : atque eam partem in hoc signo semper, religione quâdam obuelatam fuisse. Non ita in aliis, quæ nudare, lauare, vngere sollenne erat. Satis de Palladio. vnum ex Dionysio subtexo ambiguæ vel obscuræ notitiæ : *Nautium quemdam è comitibus Aenea, sacerdotem Minerua Vrbica fuisse, eiusq; simulacrum secum Troiâ extulisse.* quod, inquit, afferuabant alij ab aliis suscipientes, quicunq; eius gentis essent. Estne de isto nostro, an alio? an iam olim dumtaxat adseruauit ea gens, ante conditum Vestæ templum? Etsi Cedrenus à Romulo Martis adem sacratam vult, & in eâ repositum tunc Palladium. Ouidius etiam vi. Fast. de auctore vel adiectore Palladij satis incerto:

**Diomedes Seu genus Adrasti, seu furtis aptus Ulysses,*
Seu pius Aeneas, eripuisse ferunt.

*Auctor in incerto est. res est Romana: tuetur
 Vesta, quod assiduo lumine cuncta videt.*

N O T A E.

I. *Quos cum Penatibus alij confundunt.] Et Nummi sunt,
 qui huc facere videntur, & Penates Vestae iungunt. ut iste.*

N. Com. Imp. AE.

2. Pal-

2. Palladis minutam effigiem.] In Nummis sèpè expressam:
et hic vide.

Num. Argent.

N. Iul. Caes. AR.

Neronis Aur. et AR.

Vespaf. AR. Item Titii.

Juliae Piæ AR.

Item ex restituitione
Traiani Imp. cum
hac inscriptione
IMP. CAES.
TRAIAN. AVG.
GER-DAC. PP. RF.

C A P V T X.

Sacra etiam assidua faciebant. an & Aquæ curabant? an Draconi? hac inquisita: & aliquid de Deo Fonte.

TERTIVM dixi Munus Sacrificare. Atque id adsiduum penè erat, diu noctuque. Seneca, De Prouidentiâ: *Quid porrò? non est iniquum nobilissimas Virgines ad sacra facienda noctibus excitari, altissimo somno inquinatas frui?* Prudentius:

Hoc illud meritum est, quod continuare feruntur

Excubias, Latij pro maiestate Palati.

Et in Nummis passim Vestalis sacrificans, ipso habitu quem Festus describit: *Armata virgo dicebatur sacrificans,*

II. contra
Sym.

I.

cans, cui lacinia togæ in humerum reiecta. De quo cultu aliquid & idem Festus: *Suffibulum, vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales, cum sacrificant, semper habent: idq. fibulâ comprehenditur.* De sacrificiis autem ipsis, aut eorum ritibus, longum & tenue sit hîc dicere: omitto. quod dubium sit, magis inquiro. Etiámne Aquæ Virgines curabant? Ex Suidâ hoc adstruitur: Νομᾶς ταῖς Εὐσιάδας παρθένοις ἐπυργεῖς οὐδατῷ τῶν ἐπιμέλειαν ἔχει περέτεψε: Numa Virgines Vestales IGNIS ET AQUÆ curam habere demandauit. Totidem ferè verbis legas in Georgio Cedreno. Cur tamen alij veterum silent? aut quæ hæc Aquæ cura? Opinor non aliâ, quâm quòd Fonti Camœnarum præcessent. exqué eo solo aquam ad sacra peterent. Possit sanè aliquis ad Physiologiam referre, quasi duo rerum principia coli Numa voluerit: sed ad rem ritumque firmandum Plutarchus nunc adhibeat. Ait, *Numam prata et campanum, ubi plurimum cum Egeria versatus esset, Camœnis consecrassæ: tum addit: Τῶν μηλῶν καταρράκτη χωεῖον, οὐδεὶς οὐδεῖς ταῖς Εὐσιάδας παρθένοις, ὅπως λαυδίουσαι καὶ νύσσειν αγνίζωσι ηπάνωτι πάντεργι: Fontem autem qui locum irrigat, AQUAM SACRAM Virginibus Vestæ attribuisse, ut ex eo COTTIDIE haurientes purificarent etaspergerent sacram adem.* Nisi hæc aqua sit, cuius curam gesserint, non reperio: ad cottidianam quidem lauationem illam, scio & Ouidium respexisse, dum de Siluiâ Vestali scribit:

Sat. II.

*Sacra lauaturas manè petebat aquas:
etsi ex alio fonte ea (quippe sub Amulio) sumpsit. Item-
que in Persio hoc fine, Vestales vrnas legas. & in Pro-
per-*

pertio de Tarpeia:

Vrgebat medium fictilis urna caput.

Sed ut obiter addam, ille Fons Vestalibus dedicatus, sacer habitus, & in Deos etiam relatus, delubrum posteà accepit. de quo Iuuenalis:

*Nunc SACRI FONTIS nemus & DELVBRA locantur Sat. III.
Iudaic.*

Cicero: *Fontis delubrum Maso ex Corsicâ dedicauit.* Fe-
stus: *Fontinalia, fontium sacra, unde & Fontinalis por-*
III. De
Diuinat.
ta. Imò singulariè (& sic corrigi) Fontis sacra. Symma-
chus: *Sed enim præterea etiam Camœnarum religio, &*
Lib. I.
epist. XIV.
SACRI FONTIS, adnectitur: ita malo, quā aduertitur,
ex scriptoris mente. Fuit & alia aqua Vestę haud longin-
qua, Iuturnæ fons & lacus: sed de eā, quod huc faciat, ni-
hil legi. Simili in ambage vel nube est, quod in Siluestri
Pontificis Actis quibusdam legitur, *Draconis eum ora*
clausisse, & pepetuo ergastulo macipasse: cui Kalendis sin-
gulis à Virginibus Vestae suppeditari solita sint alimenta.
Nam quis veterum tale aliquid? eoque sperni aut abiici à
magnis viris, ut falsa, video: me cunctante, an non Ter-
tullianus huc adspicerit, hisce verbis: *Roma quidem, quæ*
I. ad Vxor.
cap. VI.
Ignis illius inextinguibilis imaginem tractant, auspicia
pœnasua cum ipso DRAONE CVRANTES, de virginitate
censentur. Profectò dicit & Ignem curasse, & Draconem:
vtrumque in imagine futurorum. Neque nimis abhor-
ream, talia quædam, præter morem veterem, nouitiâ su-
perstitione, & causâ aut casu aliquo, adsumpta: quæ ideo
priscis nec dicta. Draconem quidem vñâ cum Bonâ Deâ
cultum, hoc legi: sed quid ad Vestam? in quâ pergo.

NOTÆ.

i. In Nummis passim.] *Sacrificia & sacrificantes exprimuntur, & item vasa sacrorum. ut in istis.*

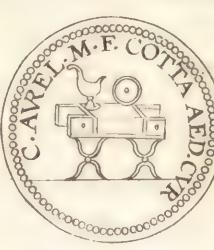
Hadriani Imp. AE.

A.R. & AE.

Num. Argent.

CAPUT XI.

Præmia & priuilegia earum. Ius testandi, Lictor, Carpentum, aliaqꝫ data.

MVNIA & labores vidimus: nunc iuste *Præmia & honores*, quibus ad illa excitatae. Pleraque eorum Plutarchus exsequitur: & si quid defiet, addam. Ait: *Honores magnos Numa iis tribuit. veluti quod viuo patre testari possint, atque alia facere sine auctore (dūs & cōsātō) eo modo & iure, quo matribus trium liberorum id permissum. Item lictor præcedit exeuntes. Quod si reo, ad supplicium qui dicitur, fortuitu facta sint obvia, is pœna liberatur. Oportet autem iurare, à casu, non à consilio, fuisse hunc occursum. Qui vero lecticam earum aut sellam quæ vehuntur subit, morte id luit. Hęc more nostro lustremus paullum, & illustremus. Ait primò, *ius testandi habuisse*. scilicet quia statim exibant è patriâ aliaqꝫ omni potestate: & xta-*

& ætatis deliquum leges benignè supplebant. Adeò ut vel sexennes, id est primo anno quo captæ, testari possent.

Sozomenus disertim: Oi πάλαι P̄ωμαῖοι ἀδεῶς διατίθεσθαι

I. Eccl.
Hist. c. ix.

τὰς Εἰσιαπάς παρθένοις, Καὶ ξαετεῖς θύσας, εὐομοτέθησθω: Prisci

Romani liberè testari Virgines Vestales, et iam sexennes,

lege sanxerunt. Addit Plutarchus, Præmia habuisse, quæ

trium liberū matres. At reuerà non Numa hoc (neque

enim tunc de isto iure) sed Augustus instituit. quod Dio

in loco & anno suo scripsit: Ταῦς, inquit, αἱ παρθένοις παιᾶς, Lib. xv.

ὅσα πέρι τεκουσαγεῖχον, ἐχαρίσατε: Vestae Virginibus om-

nia, quæ matres habebant, indulxit. Alius honos: præcede-

re & deducere lictorem. Id quoque non à Numâ, sed

Triumuiris referunt acceptum. Dio Cassius: Ταῦς αἱ παρ-

Lib. XLVII.

θένοις φαλέδου χωρὶς εὐεξῆν χεῦσας ἐδωκεν: Virginibus Vestae

singulis lictore uno uti dederunt. Et caussam siue περιφέ-

σιν addit. quòd vna aliqua earum vesperi à coenâ rediens,

& incognita, malè habita ac violata esset. Tutela igitur

& decus, Lictor additus. Seneca pater: Procedente hac

i. Con-
trou.

lictor submouere iubebitur: huic Prætor viâ cedet: sum-

mum imperium Consules cedent tibi. In eodem alibi: Ti-

vi. Con-
trou. vlt.

bim magistratus suos fasces submittunt: tibi Consules Prae-

toresq; viâ cedunt. Numquid exiguâ mercede virgo es?

Attende: omnem honorem huic sacro ministerio, & ipsos

Consules cessisse. Quartum in Plutarcho: morte liberasse,

illi addictos. Credo: sed de Iuramento fortuiti occursus

nodum aut remoram habet. quomodo enim? cum nec

iurare omnino Vestalis deberet? Ita sanè in edicto Præto-

ris perpetuo, apud Agellium: Sacerdotem Vestalem, &

Lib. x.
cap. xv.

Flaminem, Dialem, in omni iurisdictione meâ iurare

non cogam. Nec de iuramento controuerto: tamen in foro

auditæ, & protestimonio dixisse, Tacitus palam firmat.

xx. Annal. *Missus est Prætor*, (de Vrgulaniâ quâdam, gratiosâ aulicâ) qui domi interrogaret: cùm Virgines Vestales in foro & iudicio audiri, quoties testimonium dicerent, vetus mos fuerit. Venisse igitur in forum, testes adhibitas, liquet: sed, ex Edicti verbis, non iuratas dixisse, nisi si vellet. Nam est in Edicto, *non cogam*. Religionis igitur honore, voluerint vel iniuratis credi. Ultimum in Plutarcho: *Siquis lecticam subiisset, morte plecti*. In Græco est, τὸ Φορεῖον: *gestamen*. Quod commune nomen est, & plurimum Lecticam aut Sellam signat: atque ita latas, cùm mos suadet, tum Ambrosij de ipsis verba: *Pompa lectica, ministrorum circumfusa comitatu*. Sed addo, & Pilento siue Carpento plurimum vectas. Prudentius:

*Fertur per medias, ut publica pompa, plateas
Pilento residens molli.*

xii. Ann. Tacitus: *Suum quoque fastigium Agrippina altius tollere, carpento Capitolium ingredi: qui mos sacerdotibus & sacris antiquitus concessus, venerationem augebat famina*. Sacerdotibus, nempe istis Vcstæ, sed & Flaminibus olim. Liuius: *Ad fidei sacrarium Flamines bigis, currus arcuato, vehi iussit*. Quis ille currus arcuatus? carpētum, id est tectum supernè, & cameræ in modum. Talia enim hæc fuisse, Nummi hodie dicunt, qui plures exstant: neque à Thensâ nimis diuersum fuit. Id quoque enim vehiculum sacrorum. Quia igitur ita tectum, & velut solidum perfectumque vehiculum; Dio Cassius dixisse videtur & circumscriptisse, αρμα ὄλον. Ut in honoribus Julio Cæsari, tamquam Deo decretis: Υἱοὶ Ζεύς Εἰπομένη ταῖς ιπτασθομέναις, μῆτραι τείων αὐγαλυάταιν, πέμπεδαι ἔγνω-

* Vide me in Com-
ment.

Lib. I.

Cdu:

*Cdw: Denique & currum integrum, siue Thensam, unum
cum Deorum statuis, in Circum inferri decreverunt. Simi-
le in libro sequenti, de eodem Iulio: Καὶ ἐν τοῖς ἵπποις οὐδεποιίας
οὐχὶ εἰσάγεται εἰς τὴν φύσην? Ζωρ: Legendum videtur, οὐχὶ οὐλαρι,
ex priore loco: si tamen lectio illa certa. Id esset: Et in
Circensisibus thensam introduci censuerunt. Suetonius ad
ista: Quadam ampliora humano fastigio decerni sibi
passus est, Thensam & Ferculum Circensi pompā. Ita-
que non nimis diuersa (quod ad formam) Thensa, Car-
pentum siue Pilentum: sed prius illud diis adtributum,
alia eorum etiam ministris. Sed ad Vestales. quid ergo
vult Plutarchus? Si quis subisset, inquit. nonne per pro-
teruiam aut ludibrium, & quasi velandis illis reuelandis?
An significat, in idem vehiculum ascendisse? Et appetet
tale aliquid factitatū ab improbulis, in matronarū trans-
vectione: sed hīc, honori Virginum, morte vindicatum.*

C A P V T X I I .

*Item ornamenta aut insignia: ut Vitta, Purpura in
in veste, Stipendia & Agri, Auctoritas inde-
precando.*

ATQVE isti honores siue prærogatiæ ex Plutarcho:
alias alibi repperi, opportunè adtexendas. Sicut in
plo cultu aliquid eximium. in primis *Vitta* in capite, vt
n Deo Deæve consecratis. Prudentius:

11. Com-
tra Sym.

— sedet illa verendis

Vittarum insignis phaleris.

dem explicat:

— cingunt,

Tempora tæniolis, & licia crinibus addunt.

Oui-

Ouidius, de Iliâ iam compressâ:

Decidit ante sacros lanea vitta focos.

Ingeniosè. quasi non iam Vestalis, amissâ virginitate, nec dignanda illis insignibus. Sic Dionysius scripsit: *Licere nubere, post annos impletos, àλλ', inquit, ἀποθεῖται τὰ σέμια, ναὶ τὰ λειπά τις εργούμενος θείαν: sed depositis vittis, & quæ alia sunt Sacerdotij insignia. Quæ igitur alia?* In Ambrosio aliquid: *In fulâ vittati capit is, purpuratum vestium murices.* Nota & vestes purpuratas fuisse: nempe prætextâ eas usas, id est limbo in oris purpureo. Nam ita Magistratus, atque item (ex Liuio aliisque) Sacerdotes. Ergo & Vestales, ut suprà in *Suffibulo* obserues. Non pugnat cum istis Suidas, qui scripsit: Οὐ μέω, οὐ δύθεων, οὐ χιματίῳ χειρόᾳ σωματικῷ πλεύσυκος. *Non unguento iis, non floribus, non veste uti concesserunt, nisi albâ.* Quæ vera sunt, & inducta contra lasciuiam: sed purpuratas eas, non purpureas dicimus fuisse. Veste albâ usq;, sed limbo, ut diximus, punicante: non tamen floridâ, aut variegatâ, ut aliae solent. In carbaso etiam aut tenui lino fuisse, ex Valerio & Dionysio aliquis dicat: vbi de Æmiliâ Vestali. Dionysius quidem: *anulisse & defregisse* ait, δπὸ τὸ παρπατήντος ἐδῆτο, λεπτοχειρὶς οὐδεδυκός, τὸν τελαυνίαν: *ac carbasinâ suâ veste, quam indutui habebat, laciniā, & imposuisse Aræ.* Nec de cultu alia habeo: nisi capillum in spiras quasdam plexum & diuisum, tum vittis illigatum, à tergo & in ceruices anulatim dependisse. Prudenter ea mens:

*Perfundunt quia colla comis bene, vel quia cingunt
Tempora tæniolis.*

Neque enim vult perfundi vel flagellari sparsò capillitio,
sed

sed sic aggesto & suspenso. In Statuâ Romæ repertâ (quâ in fine repræsento) palam videbis. Aliquis etiam ambigat, an non tonderi solitæ (ritu nostrarum Virginum quæ Deo sacrantur) ex Plinio : *Antiquior est lotos, quæ capillata dicitur, quoniam Virginum Vestalium ad eam crinis defertur.* & Festo : Capillatam vel *Capillarem*, arborem dicunt, in quâ *capillum tonsum suspendebant*. Semel igitur tonsæ, atque in ingressu, fortasse : & capillum hunc Deæ Vestæ suspendebant. An & alias crinem eò, caducum, vulsum, scissum, deferebant? in obscurò hæc, atque etiam in paruo. Magis nouum & notandum de Bullâ, siue Phylacterium, aut aliud ad Ornatum fuit, quod in dictâ illâ Statuâ à pectore dependet: vide, & quæ ibi notantur. Addo, præter hæc Ornamenta aut Insignia, res & fructus etiam accessissæ: id est, Stipendia & Opes. Liuius, de ipso Numâ : *His stipendium de publico statuit: ut vacuæ scilicet ab aliis curis, Deæ & sacris operarentur.* Et credo agros à Numâ adtributos, quorum vectigalibus alerentur. Incertus autem de Limitibus: *Ut nominibus vetustis utatur. ut, vectigalis ager Virginum, Vestearis: nempe, non Vestalis, ut vulgo.* Hyginus item, de Limitibus: *Virginum quoque Vestalium & sacerdotum quidam agri vectigalibus sunt reddit i locatim.* Sed & Augustus adiecit. de quo vniuersè Suetonius : *Sacerdotum & dignitatem & commoda auxit, PRÆCIPVE Vestalium virginum.* Aliquid in Catalogo Coloniarum, quem scriptum vidi : *Lanuuum muro cinctum, colonia deducta à D. Iulio. Ager eius, limitibus Augustais, pro parte est ad signatus militibus veteranis, & pro parte Vestalium, lege Augustianâ, fuit.* Imò & alios agros habuerunt,

Lib. xvi.
cap. xliv.

Cap. xxxi.

runt, à priuatis pietatis ergô (vt hodieque solet) legatos: quos omnes Fiscus eripuit sub Valête & Theodosio Principibus, inuidiosâ & disertâ sanè Symmachi querelâ: *Agros et iam, inquit, Virginibus & ministris deficien- tium voluntate legatos Fiscus retentat.* Plura addit, atq; arguit: & Ambrosius noster contrâ obducit: *Sola sublata sunt prædia, quia non religiosè utebantur iis, quæ religio- nis iure defenderet.* Sed præter Agros, video & Pecuniam
 IIII. Ann. interdum cepisse. Tacitus, de Tiberio: *Cornelia Virgini, quæ in locum Scantia capiebatur, HS. vicies dedit.* quæ sunt nobis, *quinquaginta Philipporum millia.* Hem, vni virginis sic fuit. nec immerito obiicit iis Ambrosius, *Priuilegia maxima, LV C R A ingentia.* Atque inter Priuilegia, addamus: etiam ludi certo & honestissimo loco spectas-
 se. Suetonius: *Virginibus Vestalibus locum in theatro se- paratim, & contra Prætoris tribunal, dedit Augustus:* de quo nostra in Amphitheatro, sis, vide. Deniq;, vt finiam,
 Auctoritas eartum maxima, & in precibus, aut aliâ re, vix repudianda. Cicero, cùm pro Fonteio caussam diceret, so- roris eius Vestalis intercessione usus: *Superbū sit, inquit, eius obsecrationem repudiare, cuius preces si Dijs asperna- rentur, hæc salua esse non possent.* Atque inter exempla est
 I. ¹ Claudia Vestalis, quæ fratrem iniussu populi (in Suetoni-
 Tiber. cap. II. o) triumphantem, ad scenso simul curru, usque in Capito- lium prosecuta est, ne vetare aut intercedere cuiquam Tribunorum fas esset. Adeò & leges & magistratus reue- ritati sunt hanc impotentem, vt sic dicam, potestatem. Ad- de Suetonium in Iulio cap. I. in Vitellio cap. XVI. Taci- tum III. Historiarum, & plures.

NOTÆ.

1. Claudia Vestalis.] *Cuius imaginem visum appingere è Ful-
uij Vrsini gemmā.*

CLAVDIA VESTALIS.

CAPUT XIII.

*Contrà, Pœnæ cùm peccassent, cum aeo varia: sed
sollennis & nobilis à Tarquinio Prisco. Pontifi-
ces arbitros fuisse: conuictam, defoßam: & qua
huic rei.*

HÆC Præmia igitur, sed Virginum: nam pollutarum
Pœnæ etiam grandes & graues. Vetus lex fuit, Fe-
sto prodita: *Probrum virginis Vestalis ut capite punire-
tur, vir qui eam incestauisset, verberibus necaretur.* Lex

fixa in Atrio libertatis, cum multis aliis legibus incendio consumpta est, ut ait M. Cato. Sed cuius hæc lex? credam Numæ regis, qui simpliciter statuit incestam lapidibus obrui, sine aliâ supplicij pompâ: in Cedreno scriptū. Alia autem Albæ, ante Romanam conditam: quæ iuberet pollutam virgis ad necem cadi, Dionysio in rebus Iliæ tradente. Sed Tarquinius Priscus, qui numerum earum auxit, idem & poenam, & conspicuam magis horrendamque fecit. Sic enim in Zonarâ: Vestalium corruptam,

*I. vnam, specu subterraneo oblongo excavato, atque ibi lectulo posito, & lucernâ, & mensâ cibis refertâ, deducentibus eam multis, viuamq; includens obstruxit. Et sic deinceps pollutas puniri obtinuit. Qui autem polluerint, in lignum biceps, siue infurcam, collum inferunt, in ipso foro: atque ita ad necem eos cedunt. Dionysius pariter ad Tarquinium refert, & primam sub eo Pinariam quamdam supplicio isto affectam. Quod vberius clariusque tamen narrat, & verba eius digna apponi. Poenæ, inquit, delinquentibus graues constitutæ: quarum arbitri & exactores sunt, ex lege, Pontifices. Qui virgis quidem cedunt compertas leuioris delicti: probrosas vero & incestas fædissimo & maximè miserabili mactant suppicio. Viua enim, funebri ritu & pompâ, efféruntur: amicis accognatis, cum luctu & lacrimis, comitantibus. Delata autem ad portam Collinam, intra muros, subterraneâ in cellâ, cum funeralibus ornamenti, deponuntur: nec monumento porrò dignatae, nec parentalibus, alijsve solennibus defunctorum. Ita Dionysius: in hæreamus paullum, & magis etiam diffundamus. Ait, Pontifices arbitros. quod in omni eorum culpâ siue delicto obtinuit, caussamque apud hoc
tribu-*

tribunal dixere. Liuius: *Potumia Vestalis de incepto causam dixit. ampliatam, deinde absolutam, pro collegij sententiâ Pontifex maximus abstinere iocis, colique sanctè potius quam scite iussit.* Nota obiter, & iocos & cultum scitiorem vetita. Quo adspectu Declamatores Vestali dicam ob carmen istud scribunt: *Felices nuptæ. moriar, nisi nubere dulce est: & addunt, Tu carmen scribas, tu verba pedibus suis emollias, & seueritatem templo debitam modulatione frangas?* Atque ibidem ostenditur, *omnis cultus luxuriosior, conuersatio cum viris licentior, iis interdicta.* Amplius nota, Pontifices omnes, id est collegium iudicasse: Pontifice tamen maximo conuocante, & præsidente. Plinius: *Cum Corneliam Maximam Vestalem defodere viuam Domitianus cupisset, ut qui illustrari sacerulum suum eiusmodi exemplo arbitraretur: Pontificis maximi iure, seu potius immanitate tyranni, licentia domini, reliquos Pontifices non in Regiam, sed in Albanam villam conuocauit.* Vbi hoc culpat, non Pontifices conuocatos, sed in talem locum, id est Albanam villam: cum sollenne esset, in Regiam conuenire, quæ adsita templo Vestæ. Ad hanc Pontificis maximi cognitionem Statius respexit, Domitiano blandiens:

*Templa superfulges, & prospectare videris,
An noua contemptis surgant pallatia flammis
Pulchrius? an tacitâ vigilet face Troicus ignis,
Atque exploratas iam laudet Vesta ministras?*

In Equo
Domit.

Itemque Ouidius:

*Si mihi bellandi pater est Vestaq; sacerdos
Auctor, & vlcisci nomen vtrumque paro.*

v. Fast.

Quæ facit Augustum dicere, parantem vlcisci mortem

Iulij, & Patris sui, & Pontificis maximi. Neque enim aliud voluit, cùm *Vestæ sacerdotem* scripsit: curantem scilicet huic Deæ, & sacra eius tuentem. Lego & in lapidibus: P O N T I F E X V E S T A E. quo sensu? an quia proprius aliquis ei fuit? Præter hunc Maximum, Romæ nemo: & magis fortasse sit tales titulos ad prouincias coloniasque referri: ^{2.} vbi cùm nullæ Vestales, Pontifex aliquis & velut Flamen proprius ei Deæ fuit. Moneo etiā, inferiore æuo aliquid huic pontificio detractum. & cognouisse quidem de culpâ, pœnam tamen non exegisse: quæ Præfecto urbis reseruata fuit. Disces è Symmacho clarè: qui ~~atate~~
Lib. ix.
epist. cxx.
ii. & seq.

proximâ id institutum ostendit, id est Christianorum Principum aliquâ lege, nisi fallor. Sed ad Dionysium. ad-

In Numâ dit: *Funebri pompâ efferri.* quod Plutarchus etiam ex-
Lib. viii. pressius: *Lectica inditam per Forum deferri, clausa vndique* & loris reuinctæ, ut nec vox eius possit exaudiri. Atque hoc de Foro, alibi item Dionysius, vbi de Opimia
Vestali (Liuius est *Oppia:*) quam Pontifices, inquit, damnarunt, & demptis è capite vittis, per Forum traduxerunt,
vivamq; defoderunt. Vbi & Vittas atque ornamenta vi-
des ablata, quia scilicet polluisset. Ouidius:

*Nullaq; dicetur vittas temerare sacerdos
Hoc duce, nec viua defodietur humo.*

Pergit Dionysius: *Amicos cum luctu comitatos.* Plutar-
chus autem, non amicos tantum, sed totam ciuitatem in
luctu & gemitu ponit, neque ullam in eâ diem tristiorum.
Obuios autem viâ decedere, vasto ubique silentio, attoni-
tosq; omnes stare, aut comitari. Amplius Dionysius: *Ad*
portam Collinam delatas. ad locum nempe, qui *Sceleratus campus* ideò dictus. Festus: *Sceleratus cāpus proximē*

por-

portam Collinam, in quo virgines Vestales, quæ incestum fecerunt, viua defodiuntur. Item Liuius: *Eo anno Mu- cia Vestalis, facto indicio, viua sub terrâ, ad portam Col- linam, dexterâ viâ strata, defossa Scelerato campo. ab in- cesto id ei loco nomen factum.* Plutarchus describit, *super- ciliosum & tumidum eum locū esse, & Latinâ voce Ag- gerem dici.* De quo Aggere (nec enim aliis iste est) ego pluscula De Militiâ Romanâ in occasione scripsi. et si non totum Aggerem huic vsui applicamus: proximam portæ tantum eius partem. Pergit Dionysius: *In subter- raneâ cellâ. Græcè dixit σῦνος ὁ τὸ γῆν κατεκόνθιστος: adi- culam sub terrâ strūtam: sicut Plutarchus οἶκον κατάγει, alibi οἰκημα, at Plinius cubiculum, dixerē.* Amplius: *Cum funebribus ornamentis. quod accipio, ipsam ut cadauer velatam & cultam.* Zonaras suprà dicebat, *Lectulum ap- positum, & lucernam, & mensam cum cibis.* De lectulo, nescio: fuitne velut ad cibum, & ut accumberet? an magis est funebrem capere, vsui quem dicam. De aliis, Plutarchus etiam addicit, qui *lucernam ardentem, panis mo- dicum, aqua & olei,* scribit deposita: *ne sacratissimum illud corpus viderentur fame consumpsisse.* Dionysius deinde, in eâ cellâ deponi. Hoc est, quod Satyricus:

Sanguine adhuc viuo terram subitura sacerdos.

Quod tamen priusquam fieret (ex Plutarcho) Pontifex maximus arcanas quasdam preces, manibus in calum sublati, fundebat: tum ipse suâ manu eductam è lecticâ in scalis constituebat: & sic carnifici ac ministris supplicij tradebat. Plinius item de Corneliâ: *Cum in illud subter- raneum cubiculum demitteretur, hæsissetq; (nempe in sca- lis) descendenti stola, vertit se ac recollegit. cumq; carnifex manum*

Lib. v.
Dial. xiv.

In Numâ
& Quæst.
Rō. xxvii.

*manum daret, auersata est & resiliuit, fædumq; contactum
quasi planè à casto puroq; corpore reiecit.* Atque his gestis,
ait Plutarchus, *scalæ attrahuntur, & adicula multâ humo
iniectâ contegitur, donec reliquo aggeri solum adæquetur.*
Sed vincitam illam ibi, aut stantem sedentemve obrutam,
nemo declarat: putem in lecto depositam, de quo ex Zonarâ dixi. Claudit denique Dionysius: *Nec monumento,
nec Parentalibus dignatas.* Et de monumento vel ideo
monendum, quia inculpatæ in hoc quoque eximiæ, &
Vestalium cineres (ait Plutarchus) *in Foro ipso recondi
fas erat.* At de Parentalibus, controuerstat aliquis ex eo-
dem Plutarcho, qui scribit: *defossâ Vestali, ne sic quidem
Romanos quietuisse, religione liberos: atq; adeò, μεχενων,*
inquit, *ἐναγκευοντι ιερεις Βασιλοτες Πινην τηπον: usque ad
hoc autem Pontifices parentant, ad locum ipsum eentes.* Sed
quamquam vterque eodem verbo *ἐναγκισθον* vtatur, pu-
tarim Plutarchum potius ad Expiationes aut Procuratio-
nes, quam ad vera Parentalia referendum. Habes suppli-
cium, & caussam eius ex Ouidio:

Quæst.
Rom. xcvi.

v. Faſt.

Sic incesta perit. quia quam violauit, in illâ

Conditur: & Tellus Vestaq; numen idem est.

Etsi duplex etiam alia in Plutarcho. Vel, *quia igne Ro-
mani mortuos cremant: igne autem funerare eam, qua-
f gñem parùm castè coluit, iniquum erat.* Vel, *quia corpus
maximis consecratum ceremoniis occidere, aut manus
mulieri adferre, nefas putauerunt.* Sub terram igitur con-
di, cum victu apposito, ut quasi sponte exanimata videre-
tur. Atq; hæc sollennia: Principes interdum immutarūt,
aut mitigarunt. vt Domitianus: qui *incesta Vestalium
virginum* (Suetonij verba) variè ac seuerè coercuit: priora
(sub

(sub patre aut fratre admissa) capitali supplicio; posteriora (suo principatu) more veteri. Addit deinde, prioribus liberum mortis arbitrium permisisse; Corneliam virginem Maximam defodi imperasse: stupratoresq; virgis in comitio ad necem cadi. Quod postremum de Stupratoribus, Zonaras è Tarquinij etiam lege fuisse ostendit. Apud Declamatores reperio, Incestam de saxo deiici: sed scho-

Sen. I.
Controv.
III.

N O T A E.

1. Specu subterraneo.] Legimus in Martyrum actis, de Daniâ, quæ Chrysantho nuperat, olim Vestalis, iussam cum marito à Numeriano Imperatore, viâ Salariâ, in Arenario deponi, atque illâc viuentes terrâ & lapidibus obrui. In quo videntur, quasi Vestalem, cum stupratore suo punire voluisse: certè ad veterem pœnam adspexisse.

2. Vbi cùm nullæ Vestales.] Non opinor, neque è veteri scripto ullo adstructum iri. Fama tamen & traditio est in pluribus locis, vt Agrippinæ, vt Valentianis nostris, atque alibi fuisse: sed fortasse sacerdotulas Mineruæ, aut & Vestæ. sed non iis legibus aut ceremoniis quibus Romæ.

C A P V T X I V.

Quando Vestales desierint? in Arnobio nodus, nec solutus.

FINIVI de Vestalibus: quæ & ipsæ finem suum sub Christianismox Principibus inuenerunt. Quando? extremo Theodosij senioris ævo. Nam etsi concussæ anteâ, & periclitatæ sub Valentiniano, * Theodosio, Arcadio, quod ex Symmachî & Ambrosij epistolis constat: tamen animam traxere ad ultimum Theodosij, id est, de-

* Is fuit
sextus
Theodosij
annus.

G cimum-

Lib. v.

cimum septimum Imperij eius annum: cùm ille *templa claudi, & sacrificia tolli* lege iussit. Præter alios, Zosimus clarè: *Theodosius maior, euersâ Eugenij tyrannide, Romam venit, & contemptum religionum in animis omnium excitauit, publicum sumptum ultrà dare ad sacrificia abnuens. Pellebantur utriusque sexus sacerdotes, & fana sacrificiis abolitis deserta relinquebantur.* Hæc ille. & lapides atque inscriptiones etiam testificantur, Vestales ad hoc æui circiter perseuerasse. Itaque mirum, bis mirum, Arnobium doctum illum res veteres scriptorem, *Ignem perpetuum inter abolita aut desita iamdiu habere.*

11. Aduer.
Gent.

Ita enim Romanos alloquitur, & arguit, identidem in alios mores ac ritus, priorum condemnatione, transisse. Tum adiungit & adstruit: *Numquid magistratus per populum creatis? in potestatibus obeundis leges conseruatissimis?* *Annarias? in penetralibus Vestae ignis perpetuos seruatis focos?* quas interrogationes omnes negandi mente suscipi, palam est. Atquin Arnobium Diocletiani temporibus vixisse & scripsisse, id quoque palam est: id est, centum circiter ante Theodosij finem annis. Quis hæc defendit, aut soluit: nam vel maximè tunc sacra viguisse, Principibus eorum ex professo assertoribus, nemo neget. Quid etiam Symmacho & Ambrosio fiet, aliter proclamantibus? quid ipsi Arnobio in Arnobium dicenti? Nam ita in Lib. IIIII. iisdem libris: *Sedent in spectaculis publicis sacerdotum omnium magistratumque collegia, nec non & casta Virgines, PERPETVÍ nutrices & conseruatores IGNIS.* De suo æuo dicit: nec ego, quid de priore loco dicam aut velem, habeo: manum tollo, & auxilium specto.

NOTÆ.

NOTÆ.

1. In penetralibus Vestæ ignis perpetuos.] Fallor, aut ut hæc leguntur, non ipsa Pax conciliauerit cum sequenti loco, & cum vero. At enim libri scripti aliò ducunt, quod monuit me. P. Heribertus Rosvveydus è Societate Iesu, vir eruditus. Illi enim: In penetralibus & colignis perpetuos fouetis focos. *Vnus*: In pene inpenetrabilibus & coliginis. Sagacitatem aliorum aduoco: succurrat. Mihi nunc istud, legendum: In penetralibus & colinis perpetuos fouetis focos? Et nihil de Vestâ capio, non certè illâ publicâ: sed referam ad priuatum in edibus ritum, vbi antiquitus Ignem asseruabant & fousebant in parte interiore, & culinâ. Id factum Larium, aut & Vestę priuatim honori. Varro in i. De Vitâ pop. R. Colina dicta, quod ibi colebant ignem. Nota de Cultu ignis: et si aliter fateor posse capi. An etiam placet ad Vestam publicam referri, & culignis scribi? Ut velit olim non in Ara ignem illum structum, sed in Culignis & vasis fictilibus repositum: vti etiam nunc foueri sub cineribus solet. Si tamen Culignæ illo sensu aut vsu lectæ. quas alioqui scio vas potorium, aut sacrificale, in Feso, Varrone, Liuio esse.

C A P V T X V.

Alibi Ignis cultura, & simulacrum Vestalium.

LVBET autem pro Corollario addere, vbi locorum præcipuè cultus etiam Ignis, siue imago aliqua Vestalium fuit. Apud Iudæos primùm. & Dei iussio: *Ignis* Leuit. cap. vi. in altari semper ardebit, quem nutrit sacerdos subiiciens ligna manè per singulos dies. Et mox: *Ignis est iste perpetuus, qui numquam deficiet in altari.* Habuere & Ægyptij ac Diodorus vult seruandi ignem perpetuum, calesti similem, morem ab illis natum, & ad alias gentes propagatum. Item Afri. & Plutarchus auctor, in Iouis Am-

De Defe-
ctu orac.
Lib. III.
initio.

monis λύχνον αὐτοῖς, siue lucernam inextinctam, arsisse. Silius videtur & in Arâ flammas statuere, ubi de hoc templo:

In restincta focis seruant altaria flamme.

Lib. xxxiii. Apud Indos, Ammianus: Brachmanes ferunt, si iustum est credi, ignem calitus lapsum, apud se sempiternis foculis custodiri. In Persis simile. & verba Procopij: *Magnum h̄ic Pyraeum est (πυρεῖον, focus, siue Vas igniarium) quod Persæ inter omnes Deos maximè venerantur: ubi Ignem*

*lib. II.
bell. Pers.* *perpetuum custodiunt Magi. Hic est Fgnis, quem Vestam olim Romani vocabant. atque alij plures de hoc Igne.*

Lib. xv. Idem apud Cappadoces. Strabo: *E si πυρεῖον, ονκοί πυρεῖον λόγοι. ἐν δὲ τύποις μέσοις βαμός, ἐν ὁπλή τε ποδοῖς, καὶ πῦρ αὐτοῖς φυλάθουσιν οἱ μάλι. Sunt Pyrathéa, facella quadam modica: εἰς in iis mediis Ara, in qua cinis multus, εἰς Fgnem inextinctum Magi seruant. Iam in Græciæ Prytanéis, Pausanias sæpè commemorat ipsam hanc Vestam*

εἰς aeternum focum, itemque Athenæus, & alij: iterumq; distinctè, Mantinea, in templo Cereris; Athenis, in Mi-

Exhort. ad castit. cap. vit. *nenua; Delfis, in Apollinis. Imò & Virgines ipsas aliquot locis habuere. Tertullianus: N oueram virgines Vestæ,*

1. *εἰς Iunonis¹ apud Achaię ganeum, εἰς Atrociis apud Delphos, εἰς Minerua, εἰς Diana. Et quem h̄ic Atrocem, Apollinem interpretatur & indigetat De Monogamiā idem scriptor. Dubitet aliquis, an non Atrecem, id est αἴρεξη siue Veracem, à diuinandi calliditate voluerit dictum. Video & Persas Soli virgines sacrasse. de quibus Iustinus: Artaxerxem regem, ne Aspasiam pellicem filio daret, εἰς honestè negaret, quod temere promiserat, Solis sacerdotio præfecisse, quo perpetua illi ab omnibus viris pudici-*

dicitia imperabatur. Simillimum nuper, priusquam Hispani Regi & Religioni subegissent, in toto Perùano tra-
ctu. ubi crebra & magna templa dicata Soli, & in iis vir-
gines sapè ducentas suisse tradunt qui viderunt : è quibus
siqua corpus polluisse, morte luebat, nisi tamen è Sole se-
concepisse (ride credulitatem superstitionis) sanctè ad-
jurasset. Satis de *Vestâ* & *Vestalibus*: quas olim nobiles,
sed æuo obscuratas, iterum in lucem protraximus, bono
(ita confidimmo) veterum scriptorum.

P. Cieca,
& Augu-
stinus Ca-
rata.

N O T A E.

1. Apud Achaiæ ganeum, & Atrociis apud Delfos.] Hæc
Tertulliani, illustrium genus & ingenium Scaliger, legit : Achaiæ
Ægium, & Apollinis apud Delphos. Non retrahem. et si P. Heri-
bertus Rosveydus Atrocem assertum ibat, & conuenire Apollini,
qui apud Homerum Æwos Thēos, grauis Deus dicitur: apud Statium,
— arcu crudelis Apollo.

Intelligit autem vates sacerdotesque Delphicas, que Virgines.

*Inscriptiones aliquot de VESTALIBVS in
memoriis priscis.*

Romæ, in basi, cui Statua olim superposita.

NVMISIAE. MA
XIMILLAE. *V. V.
MAX. TI. IVL. BAL
BILLVS. *S. SOLIS
DED. IDIB. IAN.
L. ANNIO. FABIANO
M. NONIO. MUCIANO COS.

* *Virgini
Vestali
Maxima.*

* *Sacerdos.*

In vrnulâ sepulchrali.

D. M.

TEIAE. EVPHROSINE S

RVFINAE. V. V.

DELICAT AE.

In basi.

COELIAE. CLAVDIANAE

V. V. MAXIMAE.

A. DIIS. ELECTAE. MERITO

SIBI. TALEM. ANTISTITEM

NVMEN. VESTAE. RESERVARE

VOLVIT.

COELIA. NVMERIANA. SOROR. VNA

CVM. PIERIO. CONIVGE. AC. LIBERIS

SVIS. ORANTES. VT. PER. *TOT. SECVL A

FACERE. DIL. PERMITTANT.

*Quot nē
pe ip̄i cum
liberis es-
sent.

Egregia
adulatio.

Romæ.

*CLOELIAE. CLAVDIANAE.

V. V. MAX

RELIGIOSISSIMAE. BENIGNISSI

MÆQVE. CVVS. RITVS. ET. PLENAM

SACRORVM. ERGA. DEOS

ADMINISTRATIONEM

VRBIS. AETERNAE. LAVDIBVS

*S. S.

*S. S. COMPROBAT. OCTAVIA
HONORATA. V. V. DIVINIS
EIVS. ADMONITIONIBVS
SEMPER. PROVOCATA
COLLOCATA. XII. KAL. APRIL
C. AVFIDIO. ATTICO
C. ASINIO. PRAETEXTATO
COS.

**Sanctus
Senatus.*

Romæ, trans Tiberim, item in basi.

TERENTIAE
FLAVOLAE. V. V.
MAXIMAE
AVREL. IVLIVS. BAL
BILLVS. SAC. SOL
OB. PLVRA. EIVS
IN. SE. MERITA
D. D. PR. NON. APRIL.
LAETO. I. ET. CERIALE
COS.

Romæ.

TERENTIAE. RVFILLAE
V. V. MAX.
DED. PRID. NON. MAI
TITIANO. I. ET NEPOTIANO
COS

*CVR. AVRELIO. NICETA.

*Curante

Romæ.

Romæ.

FL. MANILIAE. V. V. MAX.
 CVIVS. EGREGIAM. SANCTIMQ
 NIAM. ET. VENERABILEM
 MORVM. DISCIPLINAM
 IN. DEOS. QVOQVE. PERVIGILEM
     ADMINISTRATIONEM
 SENATVS. LAVDANDO
     COMPROBAVIT
 AEMILIUS. FRATER. ET
 RVFINVS. FRATER. ET
 FLAVII. SILVANVS. ET
 EIRENEVS. SORORIS. FILII
 A. MILITIIS. OB. EXIMIAM
 ERGA. SE. PIETATEM
     PRAESTANTIAMQVE

Ibidem.

FL. PVBLICIAE. V. V. MAX.
 SANCTISSIMAE. ET. PIISSIMAE.
 AC. SVPER. OMNES. RETRO
 RELIGIOSISSIMAE. PVRISSIMAE.
     CASTISSIMAEQVE.
 CVIVS. RELIGIOSAM. CVRAM
 SACRORVM. ET. MORVM. PRÆDI
 CABILEM. DISCIPLINAM.
 NVMEN. QVOQVE. VESTÆ. COMPROBAVIT.
     Q. VE-

Q. VETVRIVS. MEMPHIVS. V. E.

*FICTOR. V. V. DIGNATIONIS. ERGA. SE
HONORISQUE. CAVSA. PLVRIMIS
IN. SE. CONLATIS. BENEFICIIS.

*Scripsi
II. Elect.
cap. XVIII.

Ibidem, de eâdem.

FL. PVBLICÆ. V. V. MAX
MERITO. SANCTISSIMÆ. AC. PISSI
MÆ. QVÆ. RITE. ET. PERVIGILI. ADMINIS
TRATIONE. OMNES. GRADVS. LAVDE
CVMVLATA. SACRA. SVA. VENERATA. VI
VIT. VT. SECVLARI. ÆTATE. ET. MINISTERIO
ADSIT. ET. IN FVTORO. PERSEVERET
Q. TERENTIVS. RVFVS. ET. CÆNIA
VERISSIMA. PARENTES
TERENTIÆ. RVFILLÆ. V. V.
CVIVS. MVLTI. TEMPORIS. BONITATEM
ET. HVMANITATEM. EIVS. CIRCA. SE
IN. BREVI. SENSERVNT.

Ex his talibus vides adulationes laudesque erga *Vestales Maximas*: apparentque magnas iis opes fuisse, vt dixi, & administrationem permisam, copiamque benignè faciendi. Est & Romæ nuper eruta Statua, quæ adseruatur apud Ill^{mum} Cardinalem Cæsium: vbi habitus cultusque *Vestalis Maxima*, quem h̄ic vides. Sed de illo antepeitorali variè quæri potest: nec apud veteres opinor reperiri. An proprius ornatus & insigne *Maxima* huius fuit?

H

an &

an & nouitia inferioris æui usurpatio? cogitetur: tu Statuam vide, ab amico meo Jo. Hemelario, optimo & suauissimo viro, descriptam & transmissam. Statua est, inquit, è marmore Pario candidissimo perfectissimi operis, capite, brachiis, & summitatibus pedum mutila: habuit & monile baccatum, è quo bulla dependebat ab humeris, sed illud comminutum est dum statua transportabatur. A tergo apparent vitta, è collo siue capite in nodum defluentes. capillorum non apparent extremitates. Inscriptio labentis Imperij tempus referre videtur, ob litterarum formas ductusque imperfectiores, & interpunctiones omissas.

APPROBATIO.

Syntagma istud dignum luce est, quòd ad Priscorum lucem conferat plurimum. 7. Calend. April.

Guilielmus Fabricius Nouiomagus Apostolicus & Archiducalis librorum Censor.

*Vittæ in hunc modum
a tergo conspicuntur.*

*Monile in hanc
fere formam.*

COELLAE CONCORDIAE VIRGINI
VESTALI MAXIM^E FABIA PAV
LINA C.F. STATV M FACIEN
DAM CONLOCANDAMQUE
CVRavit CVM PROPTER
EGREGIAM EIVS PVDIC
TIAM INSIGNEMQUE
CIRCA CVITVM NVMINVM
SANCTITATEM TUM QVOD
KAEC PRIOR EIVS VIRO
VETTIO AGORIO PRAETEXTA
TO V.C. OMNIA SINGVLARI
DIGNOQUE ETIAM AB KVIVS
MODI VIRGINIBVS ET SA
CERDOTIBVS COLI STATV
AM CONLOCARAT.

PRIVILEGIVM CÆSAREVM.

RUDOLPHVS SECUNDVS diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclauoniae Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiæ, Stiriae, Carinthiae, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c. Nostro & Sacri Imperij fideli dilecto IVSTO LIPSIO gratiam nostram Cæfaream. Postquam inter alia, que Deus immortalis hominibus liberali manu dedit dona, illustria in primis illa & quasi diuina sunt, quæ in litteris liberalibusque disciplinis consistunt, quibus scilicet homines non tantum ab animalibus ceteris rationis expertibus, sed à rudieriam & imperito hominum vulgo ita distinguuntur, ut tanquam Diuinae splendescere in terris videantur: rem sane præclaram sequere dignam illi præstant, qui diligentem iis ipsis in litteris ac disciplinis operam ponunt; præclarissimam verò & Reipublica utilissimam, qui eas ita excolunt, ut aliorum menti docendo scribendo lumina præferant, eosque ex ignorantia tenebris quasi manu educant. Quos excitare, quos amare atque animare, ad dignitatis nostræ munus, ad quod Diuino vocati beneficio concessum fumus, in primis pertinere existimamus. Cum itaque ab iis, quorum nobis spectata fides, quique iudicare de Litteris possint, acceperimus, insignes te animi ingeniique tui dotes tibi à natura insitas à primis temporibus ætatis tuæ ita litterarum ac disciplinarum studiis excoluisse atque exornasse, ut olim iuuenilibus adhuc annis præclara florescentis minimeque vulgaris eruditio specimina præbueris, dum obscura in antiquis scriptoribus loca, quæ quedam tanquam lustra erant, illustrasti, quæque in iis iniuria temporum depravata & corrupta fuerunt, restituisti, dum vetusta Latinæ antiquitatis rudera in nouam subinde structuram singulari artificio eleganter conuertisti: ad exquisitam adeò & raram doctrinam, quæ magnam de te apud doctos quoque viros opinione inexcitarit, peruenisse, eamque variis abs te libris acri & graui cum iudicio scriptis atque in lucem editis ostendisse, ut in eo quod tam feliciter tractes scriptionis genere paucos tibi pares hodie reperierte sit: iam verò matura te ætate virum, viro magis magisque digna, & viris doctis grata ac Reipublica utilia scribere, quæque à primis illis Romanis olim auctoribus scripta fuerunt, à mendis purgare, & lectissimos quoque ex Musarum hortis, in quibus assidue verseris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores mirificè recrees, & eorum peccus ad prudentiam probitatemque informes: haudquaquam prætermittere voluimus, quin Reipublica ad quam hæc abs te ornamenta conferuntur, causa, Cæsareo te nostro elogio decorandum, & quamuis per te satis ipse animatus sis, animandum magis patrocinioque nostro defendendum pro benigna nostra in te suscipiemus voluntate. Quoniam verò lucubrationibus atque operibus tuis in lucem edendis, peculiarem te eligere velle Typographum, accepimus, Diplomate hoc nostro priuilegioque te & Typographum tuum aduersus quorumcumque fraudem, qui lucri causa, quod fieri solet, eadem excudere aut typis imitari forte velint, munitos cupimus. Quamobrem pro auctoritate nostra Cæsarea decernimus, statuimus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolarum,

aut

aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu editurus es, quocunque modo, charactere, aut forma, siue integras, siue aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, aut venundare intra sacri Romani Imperij, Regnorumq; ac Dominiorum nostrorum hæreditariorum fines, triginta annis proximis à primo editionis die computandis, absque tuo tuorumve hæredum consensu audeat: Hac autem lege addita, ut tria ut minimūm cuiusque libri exemplaria, quemadmodum moris est, ad Imperiale nostram Cancellariam mittantur. Si quis verò edictum hoc nostrum transgredi, violare, aut contemnere deprehensus fuerit, cum non solum eiusmodi libris, tibi, hæredibusve tuis, auxilio Magistratus, vbi cunq; reperti fuerint, vendicandis, priuari, sed triginta etiam Marcharum auri puri mulcta, cuius semissis quidem Fisci nostri Procuratori, fraudis vindici; alter verò semissis, tibi hæredibusve tuis pendatur, puniri volumus. Mandantes vniuersis & singulis nostris & sacri Romani Imperij subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quam Politicis, cuiuscumque status, gradus aut ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti, vel suo vel superiorum suorum loco aut nomine, ius dicunt, iustitiāmve exercent, ne quemquam hoc Priuilegium nostrum impunè violare, spernere aut negligere patientur: Sed, si quos contumaces compererint, constituta à nobis mulcta, eos puniri & quibuscumque modis coerceri current, ni & ipsimet grauissimam nostram in se conuertere indignationem velint. Id quod hoc Diplomate, manu nostra subscripto, & Cæsarei nostri sigilli impressione munito, confirmamus. Datum in arce nostra Regia Pragæ, die prima mensis Augusti, Anno Domini Millesimo, Quingentesimo, Nonagesimo secundo: Regnorum nostrorum Romani decimo septimo, Hungarici vigesimo, & Bohemici itidem decimo septimo.

Subsign.

RUDOLPHVS.

Iacobus Curtius à Senftenaw.

Ad mandatum sacra Cæsareae Mis proprium.

Io. Baruitius.

Additum sigillum Cæs.Mis in cera rubra.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS Dei gratia Hispaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate suo sanxit, ne quis, IVSTI LIPSI Historiarum in alma Vniuersitate Louaniensi Professoris, & item Historiographi sui libros quoscumque, à Censoribus legitimis approbatos, præter ipsius, heredumve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima singulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has inferioris Germaniae ditiones importet, venalesve habeat. Qui secùs faxit, præter librorum confiscationem triginta marcharum auri puri illatione mulctabitur. Vti latius patet in litteris, datis Bruxelle, XIV. Febr. M. D. XCVII.

Signat.

Verreycken.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CHRISTIANISSIMI.

HENRICVS Dei gratia Galliarum & Navarræ Rex Christianissimus, singulari priuilegio sanxit, ne quis per vniuersos Regnorum suorum fines, IVSTI LIPSI, quos vel haetenus edidit, vel in posterum editurus est libros, excudere intra decennium præter voluntatem ipsius possit. Qui secùs faxit, præter librorum confiscationem, ter mille florenorum illatione mulctabitur; vti latius patet in litteris, datis Parisis, XIIII. Iulij, M. DC. V.

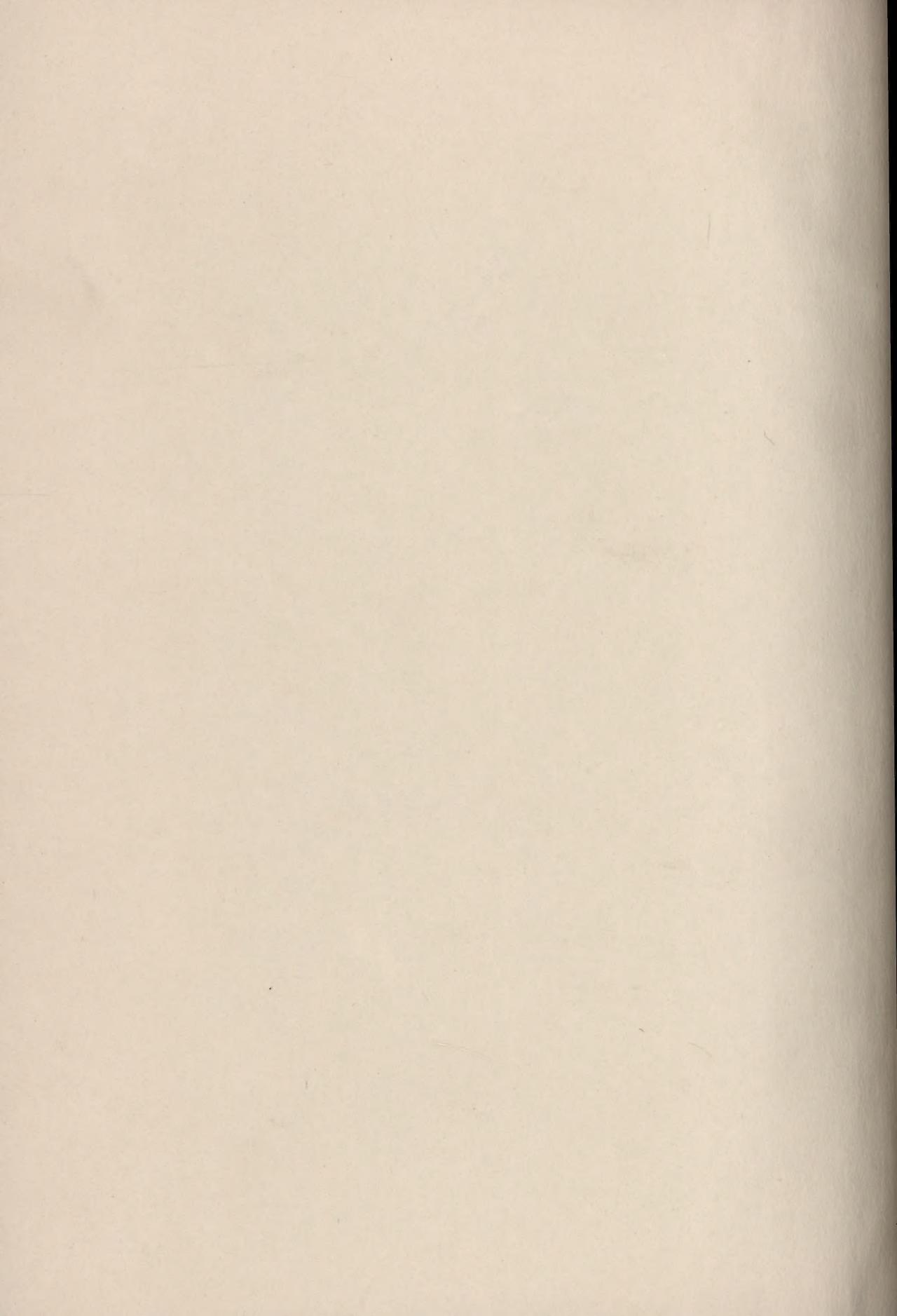
Signat.

Perrochel.

TIbi IOANNES MORETE, pro amicitiâ quæ mihi cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis est ac fuit, tibi, inquam, permitto, vti hoc meum DE VESTA ET VESTALIBVS SYNTAGMA typis tuis excudas ac diuulges. Ne quis alibi alias præter te, cupio siue iubeo, ex lege quam magnus Cæsar & Reges dixerunt.

Institus Lipsius.

SPECIAL 87-B
PA 20914
8545 Bound with:
A6 87-B 20942
1602 21377
V.2 21407
21417
21420
21562
21693
THE GETTY CENTER
LIBRARY 21830

JUSTI LIPSII

OPERA

TOM.

II.